ECLESIASTUL

în căutarea sensului vieții

ghid de studiu
pentru grupurile mici

ECLESIASTUL

ÎN CĂUTAREA SENSULUI VIEŢII

Ghid devoţional pentru
Grupurile Mici

BISERICA METANOIA ARAD

2019

ECLESIASTUL
Ghid devoţional pentru Grupurile Mici

© Emil Bartoș (în colaborare cu Departamentul de învățătură)
Biserica Creștină Baptistă Metanoia Arad, 2019
Str. Tribunul Dobra Nr. 8, Arad
www.bisericametanoia.ro

Calendar de studiu

Ianuarie – Aprilie 2019

Eclesiastul

Săptămâna	***Lecţia***	***Pasajul***	***Titlul/Tema lecţiei***
21-27 Ianuarie	1	**1:1-11**	Căutarea sensului vieții
28 Ian - 03 Feb	2	**1:12-2:17**	Locul și limitele plăcerii
4-10 Februarie	3	**2:18-3:22**	Locul și limitele muncii
11-17 Feb.	4	**4:1-5:9**	Locul și limitele puterii
18-24 Feb.	–	*Adunarea Generală Metanoia*	
25 Feb - 03 Mar	5	**5:10-6:9**	Locul și limitele bogăției
4-10 Martie	6	**6:10-7:14** 2:12-16	Locul și limitele înțelepciunii
11-17 Martie	7	**7:15-8:15**	Locul și limitele dreptății
18-24 Martie	8	**8:16-9:12**	Sensul vieții: între soartă și providența divină
25-31 Martie	–	*Conferinţă Familii*	
1-7 Aprilie	9	**9:13-11:10**	Sensul vieții: între bucurie și judecata divină
8-14 Aprilie	10	**12:1-14**	Găsirea sensului vieții: teama de Dumnezeu
15-21 Aprilie	–	*Intrarea Domnului Isus în Ierusalim*	
22-28 Aprilie	–	*Învierea Domnului Isus*	

Introducere la Eclesiastul

Eclesiastul este o carte provocatoare, filozofică, complicată. Puțini aleg să predice din ea, cu toate că forma cărții arată că a fost scrisă pentru a se predica din ea. Credem că Duhul Sfânt a inspirat autorul, de aceea cartea a fost inclusă în canonul biblic, deci este Cuvântul lui Dumnezeu.

Eclesiastul abordează teme teologice fundamentale: revelația (cap. 3), închinarea (cap. 5), moartea (cap. 7), judecata (cap. 12) etc. Găsim trimiteri la crearea omului și la căderea lui, precum și la dorința lui Dumnezeu de a salva omul de condamnarea eternă.

Eclesiastul este o carte mereu proaspătă pentru fiecare generație care o citește. Este relevantă pentru noi azi prin faptul că evidențiază fisurile din construcția modernă (și postmodernă) a omului de azi. Aceeași veche problemă a umanismului secular este prezentată în carte sub o altă formă, dar cu același conținut: atunci când omul se poartă ca un mic dumnezeu în lumea creată de un Dumnezeu suveran, va experimenta cu siguranță eșecul. De aceea, cartea este scrisă cu un deosebit simț al realității. Trebuie să muncești ca să o înțelegi, să o studiezi cu smerenie și să fii gata de transformare.

Un anumit tip de oameni nu iubesc genul acesta de cărți introspective și spirituale. Dar poate că tocmai în această provocare a cititorului contemporan de a-și verifica filozofia de viață stă meritul principal al cărții. Eclesiastul nu caută să soluționeze aparentele paradoxuri ale vieții, ci să ne ajute a naviga printre ele.

Autorul

Mulți exegeți cred că autorul este fiul regelui David, Solomon, care a fost rege în Ierusalim (1:1; 1:12), chiar dacă textul nu afirmă cu precizie acest lucru. Dacă a scris Solomon, întrebarea este de ce s-ar ascunde o personalitate ca el după un pseudonim? Este de asemenea posibil, conform obiceiului din trecut, ca un alt autor să fi scris aceste cuvinte sub patronajul numelui lui Solomon, ca învățătura cărții să aibă mai multă credibilitate. Sau, este posibil ca Eclesiastul să fie un simplu construct literar. Pe de altă parte, toate aceste necunoscute nu anulează posibilitatea ca înțeleptul Solomon să fie totuși autorul acestei cărți.

Oricum, important este că autorul se autointitulează Eclesiastul sau Propovăduitorul, de aceea pe tot parcursul studiului nostru vom folosi aceste nume. După ce a trecut prin viață, autorul se pune în postura unui predicator, care a adunat tot felul de idei și acum vrea să le dea mai departe semenilor, mai ales tinerilor, ca să-i îndrume spre a alege o filozofie de viață corectă.

Conținutul și forma cărții

Eclesiastul este o carte specială și face parte din literatura de înțelepciune a evreilor. Nu are o structură literară sau un singur gen literar. Conține autobiografie, reflecții teologice, idei filozofice, instrucțiuni proverbiale etc.

Este evident că această carte are un caracter filozofic. Unii consideră că este singura carte de filozofie din Biblie. Apoi, se remarcă faptul că forma cărții este simplă, directă, transparentă. De asemenea, cartea apare ca un monolog, nu ca un dialog.

Mai mult ca în alte cărți, găsim în Eclesiastul o serie de contraste ale vieții (similar cu scrierile ioanine): sărăcie vs. bogăție, înțelepciune vs. nebunie, bunătate vs. răutate, dreptate vs. nedreptate, viață vs. moarte, amintire vs. uitare etc. Adesea alternează starea de depresie cu cea de bucurie. Ți se spune ceva de genul: Fă așa, dar ai grijă! Bucură-te, dar vine judecata! Nu înțelegi, dar caută-ți repere!

Ideea de bază a cărții este că fără o credință într-un Dumnezeu personal existența nu are sens. La prima vedere, cartea nu te duce nicăieri, vezi doar idei înțelepte ici și acolo. Această vorbărie sau aparentă incoerență pare deliberată. Pentru că forma cărții de fapt exprimă conținutul ei! Dacă te uiți mai atent la carte, vei vedea că există o logică. Argumentul cărții e deductiv, nu inductiv; adică se poate demonstra, nu doar observa. În concluzie, Eclesiastul este o carte tip silogism (concluzie trasă din judecata majoră prin intermediul celei minore), pentru că aceasta este forma în care mintea umană argumentează în mod natural. Metoda autorului este ca întâi să facă observații despre căutarea sensului vieții, apoi să sugereze soluții la dilemele vieții. De pildă, Eclesiastul învață despre credință și necesitatea ei prin a arăta vanitatea, goliciunea unei existențe fără credință.

Cartea descrie practic tranziția Eclesiastului de la pesimism la optimism. Parcursul este ca o aventură în două etape. Prima parte a cărții, mai pesimistă, arată etapa căutării sensului vieții fără a apela la credința personală în Dumnezeu. Își retrăiește, prin cuvintele scrise cu grijă, anumite eșecuri ale vieții. A încercat mai multe variante de a trăi viața și a găsi sens în ea, dar toate au eșuat atunci când relația cu un Dumnezeu personal nu era luată în calcul. A încercat a găsi sens în plăcere, muncă, putere, neprihănire, bogăție și înțelepciunea, dar fără a primi un răspuns împlinitor. În aventura lui, Eclesiastul s-a folosit, inițial, doar de rațiune, de experiența umană și de observațiile bazate

pe simțuri ca instrumente. Se uita la viață cu ajutorul rațiunii și experienței, dar fără ochiul credinței. De aceea concluzia lui a fost pesimistă: totul este deșertăciune. Eclesiastul spune, în principiu, că atunci când te uiți greșit la viață totul îți pare fără sens și speranță. Doar spre finalul meditației lui, Eclesiastul trece într-o altă etapă a căutării lui, devine mai optimist și vorbește despre căutarea sensului vieții prin a apela la credința într-un Dumnezeu personal. Tema fricii de Dumnezeu controlează finalul cărții. În sfârșit, căutarea și găsirea sensului vieții a luat sfârșit.

Cartea nu are ca prioritate să dea explicații mulțimilor de întrebări și dileme ale vieții. Rămân multe dileme în carte, fără răspunsuri concrete, cum ar fi monotonia lucrurilor, certitudinea morții, existența suferinței și, mai ales, misterul divinității. Avem însă suficiente răspunsuri clare la alte enigme ale vieții care să-ți stârnească credința și să vezi în această carte o sursă majoră de adevăr. Doar o atitudine de smerenie și reverență față de Creator te va ajuta la găsirea adevărului eliberator.

Structura ghidului

Fiecare lecție din ghid urmează același model: **cugetări, dileme și alternative**. Ideea este ca întâi să se desprindă din text **cugetările** sau meditațiile Eclesiastului asupra vieții. Apoi, **dilemele** se doresc a sublinia aspectele pozitive sau negative ale subtemei, contrastele din text, întrebările autorului, interpretări etc. În final, **alternativele** vizează partea practică a studiului, oferind celui ce studiază cartea câte două variante pentru aplicație, două întrebări sau două poziții din care să se decidă pentru una în care crede.

LECȚIA 1

Titlul lecției: CĂUTAREA SENSULUI VIEȚII

Textul lecției: **Eclesiastul 1:1-11**

CUGETĂRI ASUPRA SENSULUI VIEȚII

Cartea Eclesiastul demarează cu meditații asupra sensului vieții.

- **Prologul** cărții Eclesiastul prezintă întâi de toate autorul și scopul scrierii. Autorul se face cunoscut ca Eclesiastul, un titlu ales intenționat pentru a sublinia rolul pe care-l are aici. Eclesiastul este un culegător de idei destinate propovăduirii (1:13; 12:9-11). De aici și numele de „Propovăduitorul".
- **Motoul** din v. 2 este un sumar al gândirii autorului: „O, deșertăciune a deșertăciunilor. Totul este deșertăciune." Deșertăciunea este înțeleasă aici ca lipsa valorii, starea de goliciune sufletească, de nonsens.
- Imediat vine **întrebarea-cheie**, în v. 1:3: „Ce folos are omul din toată truda pe care și-o dă sub soare? " Adică: ce folos este să trăiești sub soare? Ce beneficii și ce semnificații găsești dacă te trudești în această viață?

Urmează **observațiile** autorului asupra vieții vor să întărească argumentul din v. 2.

Întrebarea 1: Ce constatări face Eclesiastul în 1:4-11 despre felul în care decurge viața?

_____

_____

_____

_____

Cum ai descrie tonul/atitudinea autorului și care sunt sentimentele dominante ce se pot desprinde?

_____

_____

_____

Când privești din exterior creația naturală și viața din ea, te șochează cel puțin trei lucruri:

- **Repetarea** fără sens a vieții și fenomenelor din natură: generațiile care trec și fac loc altora, răsăritul și apusul soarelui, vântul și râurile etc. (1:4-8)
- **Monotonia** vieții – pentru că viața se derulează într-o necurmată frământare, dar fără să aducă nimic nou (1:9-10)
- Dispariția **amintirilor** (1:11)

Toate aceste observații făcute pe creație îl fac pe Eclesiast să trăiască o frustrare adâncă.

Întrebarea 2: Care sunt cele mai monotone lucruri/activități din viața ta? Pe care le consideri ca fiind cele mai palpitante? Cum ți-ai caracteriza viața: este monotonă sau mai degrabă interesantă/activă?

_____

_____

_____

_____

Autorul și-a propus să dea răspuns la toate întrebările prin a cerceta și adânci dilemele vieții. A apelat la experiența lui de viață și la înțelepciune. Dar, spre dezamăgirea lui, și această acțiune este tot „goană după vânt” (1:17).

Întrebarea 3: În ce moduri caută oamenii din lumea de astăzi să-și împlinească nevoia acută de înțeles și scop și care sunt rezultatele acestor încercări?

_____

_____

_____

_____

DILEMELE VIEȚII

Provocarea cărții este clară: ce răspuns dăm ideii de deșertăciune sau nonsens?

Eclesiastul iubea înțelepciunea și știința. Era un căutător, ca noi toți. Într-un sens, toți suntem filozofi, încercând să analizăm și chiar să interpretăm viața. Felul în care înțelegem viață ne afectează felul în care o trăim.

Întrebarea 4: Care este filozofia ta de viață?

_____

_____

_____

_____

Pentru început, înțeleptul a apelat la două surse ale cunoașterii: la rațiune și la experiență. Însă el a constatat că a privi viața doar din perspectiva de jos, a celui ce trăiește „sub soare", te va trimite într-o stare de pesimism. Nu vei găsi răspunsuri la cele mai multe întrebări și de aceea viața ți se va părea fără sens, o deșertăciune, o goană după vânt. Iar pentru că nu înțelegi cum funcționează totul în afara ta, îți poate afecta felul în care funcționezi tu în lăuntrul tău.

Întrebarea 5: Care sunt cele mai importante lucruri pe care le-ai făcut în încercarea de a găsi un sens și un scop în această viață și câte dintre acestea au funcționat?

_____

_____

_____

De exemplu, dacă privești la derularea vieții în creație și istorie din perspectiva sub soare, s-ar putea să crezi că totul se repetă, deci că istoria e **ciclică**. Asta duce la concluzia că istoria nu are sens, logică, obiectiv, final.

Dar, mai târziu, Eclesiastul face ceva semnificativ diferit. În analiza lui include posibilitatea ca Dumnezeu să existe și să lucreze suveran în lumea creată de El. El există etern și tot ce face dăinuie etern (3:14). Deodată, perspectiva se schimbă, iar el se uită la viață de sus în jos. Atunci totul primește sens. Istoria nu mai este ciclică, ci **liniară**. Adică, toate evenimentele din ea au continuitate, sens, logică, final. Repetițiile au și ele rostul lor (3:15). Eclesiastul îmbrățișează această

gândire asupra istoriei, pentru că va avea grijă să vorbească despre întoarcerea duhului la Dumnezeu și despre judecata la finalul istoriei (12:7,14)

ALTERNATIVE ÎN VIAȚĂ

Eclesiastul, ca mulți dintre noi, se întreabă care este sensul vieții. Cum găsim împlinire și semnificație în această viață? Prezentarea lui sugerează că avem doar două alternative:

Alternativa 1: Perspectiva de jos

Eclesiastul se uită întâi la viață din perspectiva celui care trăiește „sub soare" (1:9; 1:14; 2:17; 5:18). Când ai perspectiva de jos, totul apare fără sens. Aceasta este perspectiva celor mai mulți oameni, care trăiesc cu frustrare viața.

Întrebarea 6: În conformitate cu Eclesiastul, căutarea continuă de noi experiențe nu va aduce o împlinire de durată. Care este un domeniu al vieții tale în care de, deși te lupți, totul pare inutil și fără sens?

_____

_____

_____

_____

O perspectivă pesimistă asupra vieții arată că ne-am pierdut concentrarea pe suveranitatea lui Dumnezeu. Ce scrie Eclesiastul este adevărat doar atunci când ne pierdem credința într-un Dumnezeu atotprezent și implicat în lumea Lui.

Alternativa 2: Perspectiva de sus

Eclesiastul însă caută să ne prezinte și cealaltă perspectivă, a celui care crede că viața are sens dacă Îl incluzi pe Dumnezeu în ea. Când îți trăiești viața sub soare, cauți să o controlezi, dar este fără putință. Sensul vieții apare doar atunci când renunți la dorința de control și accepți dependența de Creator.

Atunci când Îl excluzi pe Creator din filozofia ta de viață, obții perspectiva ciclică asupra vieții, de aceea apare sentimentul de nonsens și ești obsedat de suicid sau de nihilism. Însă, atunci când Îl incluzi pe Creator în filozofia ta de viață, totul se schimbă. Chiar și moartea își găsește locul într-o perspectivă liniară.

Întrebarea 7: Dacă nu există nimic sub soare care să dea sens acestei vieți, unde și cum putem să căutăm răspunsuri la întrebările ridicate de Solomon?

_____

_____

_____

În ce mod Cristos poate aduce semnificație și un rost în toate activitățile noastre, inclusiv în cele care par să țină doar de viața aceasta trecătoare?

_____

_____

_____

Întrebarea 8: Cu ce ai începe o discuție cu cineva care este dezamăgit de viață, fără credință și fără speranță, respectiv ce ar trebui să facă

Biserica pentru a ajuta generația actuală să găsească sensul vieții în Dumnezeu?

_____

_____

_____

_____

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

<u>Rugăciune</u>

- Aduceți înaintea lui Dumnezeu câteva nume de persoane despre care știți că nu au găsit încă sensul vieții.
- Rugați-vă și pentru tinerii din biserică care trăiesc depresii, înstrăinări de la credință.

NOTIȚE:

LECȚIA 2

Titlul lecției: LOCUL ȘI LIMITELE PLĂCERII

Textul lecției: **Eclesiastul 1:12-2:17**

Eclesiastul a stabilit deja, după primele observații, că înțelepciunea și cunoașterea nu pot da un răspuns dilemei vieții, ci mai degrabă cresc frustrarea. Cu toate acestea, el continuă să exploreze diferite posibilități pentru a încerca să trăiască viața bine. Astfel, el ia în considerare plăcerea, înțelepciunea, bogăția, realizările, prietenia sau găsirea bucuriei în Dumnezeu.

CUGETĂRI DESPRE PLĂCERE

O primă încercare concretă a Eclesiastului în găsirea sensului vieții este căutarea plăcerii. Într-un anume sens, și aceasta este o trudă, în sens de strădanie, efort.

Căutarea plăcerilor imediate se numește hedonism (3:3). Lista încercărilor Propovăduitorului în domeniul plăcerilor este lungă și diversă.

Întrebarea 1: Care sunt domeniile vieții în care Eclesiastul a căutat plăcere?

_____

_____

_____

_____

Întrebarea 2: Ce cred oamenii din jurul tău că este necesar pentru a fi cu adevărat fericit?

_____

_____

_____

Ce crezi tu că ai avea nevoie pentru a fi fericit?

_____

_____

_____

Cineva a spus că ceea ce a încercat Eclesiastul a fost să recreeze Edenul pentru el. Dar, cu toate că primul Eden a fost creat bun și foarte bun, noul Eden nu a adus împlinirea dorită. Propovăduitorul spune că a oferit ochilor și inimii lui toate poftele, dar, în final, vine cu aceeași concluzie: în toate este numai deșertăciune și goană dup vânt (3:11).

Eclesiastul revine în text la tema bucuriilor vieții și crede că Dumnezeu este Cel ce le îngăduie (2:24-26). Textul arată o contradicție deliberată. Da, în prima fază, dacă nu îl incluzi pe Creator în toate plăcerile tale, ele conduc la disperare. Dar, dacă accepți că lumea aceasta este creația unui Dumnezeu bun și drept, te vei putea bucura de plăcerile lumii, în limitele date de legile lui Dumnezeu. A te

bucura de rodul muncii tale îți poate înveseli sufletul. Iar aceasta „vine din mâna lui Dumnezeu” (2:24).

Întrebarea 3: În ce moduri specifice încerci să găsești sens și semnificație prin intermediul plăcerilor/bucuriilor vieții?

_____

_____

_____

Întrebarea 4: Care sunt câteva moduri prin care Dumnezeu îți dă bucurie/plăcere în viață?

_____

_____

_____

Crezi că este potrivit să-I mulțumești lui Dumnezeu pentru anumite plăceri? Dacă da, cum ar suna o astfel de rugăciune de mulțumire?

_____

_____

_____

DILEMA PLĂCERII

Experiența Eclesiastului în a-și permite tot felul de plăceri l-a condus la o nouă dilemă. Cum e posibil să îți permiți tot ce îți dorește inima și totuși să fii neîmplinit? Eclesiastul a învățat amar că experimentarea plăcerii imediate nu garantează și experimentarea bucuriei de a găsi

sens în viață. Filozofia care are la bază sloganul „a mânca și a bea” nu vede viața dincolo de mormânt. Este o filozofie superficială care cauzează deziluzie.

Comentariu teologic: Hedonismul

Filozofia hedonistă a apărut în Grecia antică. De pildă, un filozof, pe nume Epicur din Atena, afirma că virtutea și cunoașterea au valoare doar atunci când îți produc plăcere. Desigur, el nu se referea la satisfacția trupească, ci la bucuria spirituală. Ideile hedoniste au apărut și în perioada modernă a umanității. O formă a hedonismului a fost filozofia utilitariană, iar un rezultat direct al acestei filozofii este consumismul. Central spiritului consumist este plăcerea dată de trăirile senzoriale sau de acumularea de posesiuni. Consumismul a devenit ideologia dominantă a veacului nostru, în special în emisfera nordică: acumularea de bunuri, cheltuieli fără rost, excesul de alcool, conviețuirea în imoralitate etc. Acestea sunt lucrurile care caracterizează lumea fără Dumnezeu și care îi domină pe cei mai mulți (cf. 1 Ioan 2:16). Puțin însă recunosc faptul că, în paralel cu consumismul, boala care începe să domine mileniul III este depresia. Am intrat deja în epoca hedonismului care ucide sufletul uman.

În ce constă, așadar, dilema Eclesiastului? În încercarea de a împăca sentimentul de deșertăciune cu cel de bucurie! Cum să priceapă, în același timp, deziluzia plăcerii imediate și intenția lui Dumnezeu de a te bucura în viață?

De apreciat că dilema Eclesiastului începe să se disipeze atunci când în gândirea lui lasă loc Creatorului. Astfel, el nu exclude din start plăcerea de a mânca și de a bea, de a te desfăta după munca depusă, pentru că toate aceste bucurii pământești vin ca un dar de la Dumnezeu pentru omul truditor, ca un dar al creației (Gen. 1:29; 2:9).

La fel a fost cu promisiunile lui Dumnezeu pentru poporul Israel (Deut. 6:10,11; 30:9).

ALTERNATIVELE PLĂCERII

Concluzia Eclesiastului este ușor de intuit. El vede, din nou, doar două alternative:

Alternativa 1: Să te bucuri abuziv și iresponsabil de plăcerile imediate

Poți trăi o dezamăgire continuă, chiar dacă îți permiți anumite plăceri pe care puțini din lumea aceasta și le permit. Dezamăgirea vine atunci când Îl excluzi pe Dumnezeu din plăcerile vieții. Plăcerile în sine nu aduc împlinirea. Sunt trecătoare și uneori frustrante.

Întrebarea 5: Există domenii ale vieții tale sau anumite momente în care ai fost orbit de promisiunea unor plăceri, dar în final ai fost dezamăgit de ceea ce ai obținut? Ce ai învăţat în urma acestor experienţe?

_____

_____

_____

_____

Întrebarea 6: De ce întotdeauna avem impresia că adevărata fericire o vom găsi în lucrurile care acum ne lipsesc și ce trebuie să facem pentru a ne schimba această concepție?

_____

_____

_____

_____

Alternativa 2: Să te bucuri limitat și responsabil de plăcerile vieții

Perspectiva corectă asupra plăcerilor vieții este doar aceea care Îl include pe Creator. Trebuie să crezi că, în anumite limite, plăcerile sunt permise de Dumnezeu.

Responsabilitatea noastră ca ispravnici ai creației este să ne bucurăm de toate plăcerile vieții în limitele relației cu Creatorul și a legilor inițiale pe care El le-a dat. Responsabilitatea merge mână în mână cu o conștiință regenerată de Duhul lui Dumnezeu. Această perspectivă biblică corectează perspectiva hedonistă, pentru că reface relația armonioasă cu Creatorul, cu creația și cu celelalte creaturi.

Întrebarea 7: Evaluează-ți viața și umblarea ta cu Dumnezeu. Ai găsit bucurie/satisfacție în viață? Ai primit de la Dumnezeu darul bucuriei?

_____

_____

_____

Ce ai putea să faci în mod concret pentru a înceta să mai cauți plăcerea în lucrurile create, și să începi să cauți adevărata plăcere doar în Dumnezeu?

_____

_____

_____

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

Rugăciune

NOTIȚE:

LECȚIA 3

Titlul lecției: LOCUL ŞI LIMITELE MUNCII

<u>Textul lecției</u>: Eclesiastul 2:18-3:22

CUGETĂRI DESPRE MUNCĂ

Munca este una din activităţile principale explorate în cartea Eclesiastul. Termenul ebraic folosit încă de la începutul cărţii (3:1) poate fi tradus cel mai bine cu *osteneală*, ceea ce indică greutatea, dificultatea muncii.

Eclesiastul cunoștea prea bine principiul că munca și viața sunt inseparabile. În mod normal, majoritatea dintre noi ne petrecem cea mai mare parte a vieții muncind. Oricine vrea să trăiască, trebuie să și muncească. Însă, munca trebuie să fie productivă, cu semnificație, ca să poată susține viața. Munca este o activitate a omului care are un scop, prin care așteaptă un folos material sau un profit.

<u>Întrebarea 1</u>: Citeşte cu atenţie întregul paragraf şi observă ce spune Eclesiastul despre muncă și ce alți termeni sunt folosiți în legătură cu această temă.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

DILEMA MUNCII

Dilema Eclesiastului nu este greu de sesizat.

Pe de-o parte, munca este necesară. Însă dacă ea este un scop în sine, adică să muncești doar ca să câștigi bani pentru a supraviețui sau pentru a te veseli, este prea puțin. Dezamăgirile vor apărea una după alta (2:22-23).

De pildă, să lași munca ta la cineva care va profita după tine, fără să aibă niciun merit. Ca să nu mai amintim că un om priceput și harnic trezește mereu invidia colegilor (4:4). Aceasta este, într-adevăr, o nouă deșertăciune!

Pe de altă parte, există avantaje când muncești. Poți să te bucuri temporar de tot ce ai adunat și să-ți faci viața mai ușoară, să-ți înveselești sufletul cu tot ceea ce ai adunat (2:24). Dar această împlinire vine cu adevărat doar printr-o corectare a perspectivei vieții bazată pe modelul credinței în Creator.

Întrebarea 2: Care este motivația cu care te ridici din pat dimineața?

_____

_____

_____

Foarte devreme în meditațiile lui, Eclesiastul pomenește și deșertăciunea muncii. Adevărul este că fiecare dintre noi sperăm la un câștig permanent sub soare ca urmare a muncii noastre (cf. 1:3), dar suntem dezamăgiți când viața nu ne împlinește așteptările. În acest context, Eclesiastul ne învață să nu echivalăm valoarea muncii noastre cu anumite rezultate/câștiguri stabile și pe care credem că le putem conserva. Valoarea muncii noastre poate fi regăsită mai degrabă în statutul său ca și un dar primit de la Dumnezeu.

Întrebarea 3: Ce ar trebui să se schimbe în atitudinea ta despre muncă din momentul în care începi să realizezi că munca este un dar al lui Dumnezeu de care trebuie să ne bucuri?

_____

_____

_____

_____

Cum poate un om să găsească bucurie în muncă?

_____

_____

_____

ALTERNATIVELE MUNCII

Munca este un dar și un mandat. Cum să te raportezi la muncă? Ce alternative avem?

Alternativa 1: Să muncești pentru a aduna posesiuni și a te bucura frustrat de munca ta

A te concentra în viață doar pe muncă este riscant. Eclesiastul a încercat și această variantă, dar a găsit că nu e împlinitoare. Riscul este să muncești toată viața, dar alții să se bucure de munca ta. Sau să muncești obsedant, însă să riști a pierde relații importante în viață.

Exercițiu personal: În Cap. 4:6, Eclesiastul rostește un adevăr care este la fel de tranșant și astăzi: *Mai bine o mână plină de odihnă, decât amândoi pumnii plini de trudă!* Dacă privești la viața ta în acest moment, alergi mai degrabă să ai ambele mâini pline, dar cu trudă și goană după vânt, sau urmărești să ai o singură mână plină, dar plină de odihnă? Descrie mai jos starea exactă în care crezi că ești acum:

_____

_____

_____

Dacă îți analizezi viața prin prisma importanței/timpului pe care îl acorzi diverselor aspecte: familie, muncă, odihnă, spiritualitate, relaxare, altele, crezi că sunt aspecte esențiale ale vieții tale pe care le sacrifici pentru a putea munci mai mult? În ce constau aceste sacrificii și cu ce te alegi în final (*ce câștig/profit ai?*). Merită?

_____

_____

_____

Ce ar trebui să schimbi la viața ta dacă decizi că o mână plină cu odihnă este mai bună decât două mâini pline de trudă și goană după vânt?

_____

_____

_____

Alternativa 2: Să muncești pentru a-L onora pe Dumnezeu și pentru a te bucura în pace de munca ta

Eclesiastul vede munca ca fiind împlinirea unui mandat dat omului de Dumnezeu. De aceea, omul, ca ispravnic al creației, cultivă, construiește, inventează, administrează tot ce este în ea. Lenea sau inactivitatea nu-și au locul în planul Creatorului.

O etică sănătoasă a muncii este necesară pentru a crea un echilibru între muncă și odihnă, între cei leneși și cei care ajung să fie dependenți de muncă (*workaholici*).

Întrebarea 4: Citește următoarele texte biblice care combat lenea și sumarizează avertizările pe care le găsești în ele:

Proverbe 12:24 _____

_____

_____

Proverbe 19:15 _____

_____

_____

Prov. 24:30-34 _____

_____

_____

Mai mult, un credincios va munci de dragul lui Dumnezeu, ca un act de închinare. Numai așa, se va putea bucura de munca lui și asta îi va înveseli sufletul (2:26). Găsirea sensului vieții este în munca făcută cu responsabilitate, împreună cu ceilalți semeni, ca un act de închinare adus Creatorului divin.

Întrebarea 5: Ce aș putea să fac pentru a-mi schimba raportarea la muncă – din a munci pentru mine, în a munci pentru Dumnezeu și pentru semeni?

_____

_____

_____

_____

ORELE, ZILELE ȘI ANII VIEȚII NOASTRE (Cap. 3)

Versetele 1-8 din cap. 3 aduc în fața cititorului unul dintre cele mai frumoase poeme despre timp.

În credința noastră creștină ne concentrăm adesea asupra Cerului – locul de odihnă mult dorit și așteptat – și asupra ideii că ceea ce avem în Cristos ne pregătește pentru acel viitor. Cu toate acestea, credința noastră ne pregătește, la fel de adevărat, și pentru a trăi în *realitatea urâtă de zi cu zi, de aici și acum.*

Chiar dacă atunci când citim aceste versete avem tendința de a le aplica la viața personală a fiecăruia, particularizându-le, textul se concentrează asupra perspectivei lui Dumnezeu. El este Cel care ordonează sau îngăduie fiecare eveniment din viața unei persoane.

Acest text nu prescrie o ordine a lucrurilor, adică nu le spune oamenilor cum să-și ordoneze activitățile sau când să efectueze evenimentele enumerate aici; în schimb descrie aceste evenimente ca fiind parte a existenței umane. Deci, care este scopul acestei descrieri a evenimentelor raportate la timpul sau vremea lor? Nimic nu se întâmplă întâmplător. Nici *șansa*, nici *soarta* nu dictează ce anume se întâmplă în viața celor ce fac parte din poporul lui Dumnezeu.

Dumnezeu este Cel ce se află în controlul tuturor lucrurilor și a evenimentelor și fiecare eveniment își are propriul rol în Planul Suprem al lui Dumnezeu. Astfel, acest text reprezintă o mare provocare și pentru necredincioși, deoarece oamenii care nu au o relație cu Dumnezeu se zbat să fie ei înșiși dumnezei ai propriei existențe.

Întrebarea 6: Pe care dintre *vremurile* și *anotimpurile* descrise în Eclesiastul 3 le experimentezi acum și cum te raportezi la provocările aduse de acestea?

_____

_____

_____

_____

Cum te ajută să treci prin perioadele bune și prin cele rele, știind că *orice lucru își are vremea lui* și că acest Dumnezeu se află într-adevăr în controlul tuturor lucrurilor/evenimentelor care trec peste tine?

_____

_____

_____

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

Rugăciune:

- Rugați-vă pentru a vă forma o etică corectă a muncii!
- Rugați-vă pentru cei ce nu au un loc de muncă sau nu vor să muncească!

NOTIȚE:

LECȚIA 4

Titlul lecției: LOCUL ȘI LIMITELE PUTERII

<u>Textul lecției</u>: Eclesiastul 4:1-5:9

CUGETĂRI DESPRE PUTERE

Eclesiastul a căutat o nouă sursă a sensului vieții în putere. Dorința de putere are aici sensul de căutare a succesului în viață. Însă, observă Propovăduitorul, în preajma puterii se petrec multe nedreptăți, multe asupriri. Cei apăsați varsă lacrimi, sunt pradă silniciei (4:1).

Toate aceste opresiuni sunt datorită nedreptății făcute de cei aflați la putere, care abuzează de poziția lor. Deja a spus cum nedreptatea lucra în domeniul muncii (3:16-22). Este amintită apoi violența sau silnicia, care îi face pe cei apăsați să verse lacrimi:

> *...lacrimile celor asupriţi*
> *nu aveau alinare;*
> ***puterea** era de partea asupritorilor lor*
> *şi nu exista scăpare pentru cei persecutaţi.* (Ecl. 4:1 NTR)

Dorința Eclesiastului era ca cei din frunte, care au puterea, să asculte sfatul celor din jurul lor. Dacă ai un lider mai în vârstă care nu ascultă sfatul nimănui, va fi un dezastru pentru țară (4:13). Abuzurile celor aflați la putere se fac atunci când nu se iau decizii corecte imediat. Orice amânare va alimenta răzbunarea celor asupriți sau continuarea nedreptății (8:11).

***Întrebarea 1*:** Citește întregul pasaj și rezumă ceea ce spune Eclesiastul aici despre putere. Cu ce este asociată de obicei puterea?

_____

_____

_____

Într-un alt pasaj (8:2-8), Predicatorul se referă la trei puteri care afectează omul:

- Puterea regelui (8:2-5)
- Puterea lui Dumnezeu (8:2,6)
- Puterea morții (8:8)

Puterea împăratului este cel mai greu de dus, mai ales pentru că poate face ce vrea cu supușii lui (8:3). Lipsa de înțelepciunea înaintea împăratului te poate costa viața. În fața puterii lui Dumnezeu, poți doar să aștepți judeca în condițiile Lui (8:6). În fața puterii morții, nu ai absolut nimic ce să faci decât să o aștepți ziua morții (8:7-8).

***Întrebarea 2*:** Cine stabilește locul și limitele puterii în această lume? și care este rolul stăpânirilor în viața noastră (vezi și 13:1-4)?

_____

_____

_____

_____

Deși puterea produce atâta necaz, Eclesiastul crede că Dumnezeu va face dreptate (8:12-13). Tot mai des, Predicatorul include în discursul

său noțiunea de frică de Dumnezeu. Frica de Dumnezeu este și un gest de recunoaștere și acceptare a limitelor omului.

Enigma se amplifică atunci când se știe că asupririle sunt cunoscute de Dumnezeu, chiar îngăduite. Motivul este un mister (8:17). Trebuie doar încredere în gândirea suverană a lui Dumnezeu.

Deoarece onoarea Lui Dumnezeu vine întotdeauna înaintea binelui nostru, până când dregătorii nu și-au împlinit funcția față de Dumnezeu, răzbunându-L pe El, nu pot face nimic bun pentru noi. Acesta e înțelesul versetului 8: *Caci peste cel mare veghează altul mai mare, și peste ei toți Cel Prea Înalt*.

De aceea, *când vezi în țară pe cel sărac năpăstuit și jefuit în numele dreptului și dreptății, să nu te miri de lucrul acesta!* (8), ci interesează-te de felul în care oamenii acelei țări se tem de Dumnezeu și păzesc poruncile Lui. Iar dacă nu o fac, adu-le aminte, pe de o parte, de faptul că dregătorii au fost orânduiți mai întâi ca să-L răzbune pe Dumnezeu, abia apoi, pentru binele nostru, iar pe de altă parte, că *peste cel mare veghează altul mai mare, și peste ei toți Cel Prea Înalt*.

Întrebarea 3: Dacă este un folos pentru țară să aibă cârmuitori buni, în ce fel putem influența oare ajungerea lor la cârmuire? De unde și de la cine să începem?

_____

_____

_____

_____

DILEMA PUTERII

Dilema Eclesiastului se anunță din nou. Cum e posibil să fii în putere și totuși să fii neîmplinit?

Deșertăciunea este evidentă: celor răi le merge ca celor buni, și invers (8:13). Chiar când e vorba de finalul vieții, nu este nicio garanție că cei drepți vor fi onorați cum se cuvine (8:10).

De aceea, Propovăduitorul demască toate valorile răsturnate ale unei societăți fără Dumnezeu. Puterea absolută este întotdeauna periculoasă. Augustin spunea că dorința de a avea puterea peste moralitate e mai mare decât a sta sub moralitate.

Exemplele de abuz al puterii sunt peste tot în carte:

(1) Asuprirea – să îi umilești pe ceilalți, să-i privești pe toți ca slujitorii tăi, să-i ții în mizerie
(2) Rivalitatea – să intri în competiție, să ai mereu rivali
(3) Controlul – să deții monopolul puterii, să combini puterea cu lăcomia și plăcerile firești, să devii egocentric
(4) Izolarea – să fii în frunte, dar izolat, fără prieteni, companie, de aceea faci greșeli
(5) Instabilitatea – să nu știi cât vei sta în vârf

Aceste pericole ale celui care deține puterea formează un cerc al deșertăciunii: ai puterea, dar pentru că nu vrei să pierzi puterea, vei face greșelile de mai sus și vei pierde puterea.

Istoria e plină de oameni ai puterii care au abuzat de ea. Nu doar istoria, ci și Dumnezeu e gata să-i judece aspru.

Întrebarea 4: Care ar fi semnele unui abuz de putere? Ce exemple din Biblie poți da despre abuzuri ale puterii?

_____

_____

_____

_____

Ce este de făcut? Eclesiastul descrie absurdul suferinței în lume și vrea să atragă atenția la lipsa de solidaritate între oameni. De aceea, el propune unitate în combaterea celor răi din societate. Puterea ar trebui să fie însoțită de bunătate, ceea ce noi oamenii nu putem asocia ușor.

Privind la modul în care funcționează societatea, lumea din jurul lui, Solomon observă diferite categorii/clase de oameni care se prezintă precum nivelurile sau straturile unei piramide. Nivelul cel mai de jos (cf. 4:1-3) reprezentă categoria cea mai oprimată. De obicei dintre aceștia se ridică unii care devin mai competitivi (4:4-6), iar cei aflați la vârful piramidei, cei singuri (v. 7-8) sunt cei care ajung la putere.

Astfel, în aceste versete vedem reprezentarea perfectă a condiției celui ce ajunge înrobit de alergarea după succes. Nu are familie pentru care ai zice că trebuie să se spetească muncind, dar el totuși continuă să lucreze ore fără număr ca să acumuleze cât mai multă bogăție. Niciodată nu și-a făcut timp să se oprească, să își pună una dintre cele mai importante întrebări care ar putea să îi schimbe viața: *De ce fac asta?*

Cei mai mulți dintre noi am fost învățați că dacă muncim din greu și luptăm cu înverșunare să avansăm, vom ajunge în vârful piramidei profesionale și acolo vom găsi relaxare, pace, mulțumire și fericire. Dar adevărul este că dacă nu suntem mulțumiți/satisfăcuți și mulțumitori de acolo unde ajungem la un moment dat, atunci nu vom fi niciodată mulțumiți. Când privim piramida succesului și analizăm

cu atenție viața celor ajunși în vârful ei, oare găsim acolo cu adevărat mulți oameni fericiți și lipsiți de griji? Nici vorbă! Dacă îi ascultăm cu atenție și le citim povestea printre rânduri, vom constata că sunt măcinați de auzi singurătate, deziluzii și disperare.

Întrebarea 5: Unde te afli pe piramida succesului/puterii? La ce nivel încerci să ajungi și ce compromisuri ești dispus să faci pentru a ajunge sus?

_____

_____

_____

_____

Eclesiastul sesiza cu tristețe că cei asupriți nu sunt căutați și mângâiați. Plânsul lor nu este văzut de nimeni. Este același plâns ca al lui Iov (Iov 3:3-5) sau Ieremia (Ier. 20:18). Cine să verse lacrimi pentru ei? Este datoria noastră, a creștinilor să suferim cu cei ce suferă, să plângem cu cei ce plâng. Acesta a fost spiritul lui Cristos și al apostolilor.

Întrebarea 6: Cât de eficiente crezi că sunt soluțiile politice în privința problemelor societății, în special în cazul abuzurilor/asupririlor de orice fel și cum crezi ar trebui să se implice Biserica în aceste probleme?

_____

_____

_____

_____

_____

Comentariu teologic: Asuprirea (Opresiunea)

Opresiunea ia multe forme. Oamenii se asupresc unii pe alții. UNICEF anunța acum câțiva ani că peste 200 de milioane de copii între 5 și 17 ani sunt exploatați prin muncă, mulți în condiții inumane (cum ar fi în mine sau pe plantații). Milioane de fete lucrează ca slujnice, adesea neplătite și abuzate. Alte milioane de copiii sunt forțați să lucreze ca sclavi, în industria prostituției, sau ca și combatanți în războaie armate. Cei mai mulți dintre acești copiii exploatați sunt folosiți în agricultură. Avem nevoie de organizații, de lideri creștini și de biserici care să se implice în oprirea acestor nedreptăți.

ALTERNATIVELE PUTERII

A deține puterea în societate este un privilegiu. Totuși, a urma puterea ca scop în viață este atât de periculos. Ce variante sunt?

Alternativa 1: Să deții puterea și să nu o exersezi corect va duce la abuzuri și greșeli

Puterea are capcanele ei, care îți pot fura ușor bucuria de a decide corect. Puterea este egoistă, insensibilă, dominatoare. Are puțin timp pentru semeni, pentru cei suferinzi.

Soluții practice de a scăpa de acest control al puterii:

- Să te expui vocii comunității
- Să eviți popularitatea ieftină
- Să-i slujești pe cei în suferință și lipsiți

Alternativa 2: Să deții puterea știind că e delegată de Dumnezeu va duce la exersarea ei în frică de El

Mai există însă o variantă de luat în calcul. Să deții puterea în smerenie, știind că o ai de la Dumnezeu pentru o vreme. Frica de Dumnezeu te va face să o exersezi cu atenție. Știi că El e sus și tu jos.

Întrebarea 7: Cum explici afirmația din Prov. 16:6b: *Omul... prin frica de Domnul se abate de la rău*? Cum ai aplica acest principiu pentru viața ta?

_____

_____

_____

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

Rugăciunea:

- Rugați-vă pentru cei asupriți din lume.
- Roagă-te ca, dacă ai și tu putere decizională peste alți oameni, să fii bun și empatic cu ei.

Notițe:

LECȚIA 5

Titlul lecției: LOCUL ȘI LIMITELE BOGĂȚIEI

<u>Textul de bază</u>: 5:10-6:9

CUGETĂRI DESPRE BOGĂȚIE

O nouă sursă de împlinire la care a apelat Eclesiastul este bogăția. Meditația lui asupra acestei teme vine după ce a reflectat asupra nedreptății și sărăciei din lume.

Cugetările Propovăduitorului se îndreaptă spre cei ce iubesc bogăția, dar fără a se gândi la Dumnezeu. Astfel, în acest pasaj, el analizează pe scurt riscurile de a fi bogat. Ajunge la următoarele concluzii, care-i întăresc convingerea că și căutarea sensului în bogăție este o deșertăciune. Așa cum săracii sunt jefuiți de cei bogați, așa și bogații se jefuiesc pe ei înșiși crezând că bogăția le aduce fericirea.

***<u>Întrebarea 1</u>*:** Citiţi întregul pasaj şi identificaţi care sunt riscurile bogăţiei.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Concluzia Eclesiastului pare a fi următoarea: cu cât cineva are mai multe avuții, cu atât riscul de a fi neîmplinit crește. Acest lucru nu înseamnă că omul nu trebuie să se bucure în viață de rodul muncii lui. Există zile de satisfacție, există partea avantajoasă a vieții (5:18). Însă bucuria aceasta este permisă de Dumnezeu și vine ca un dar de la El (5:19). Așa cum vedem în texte cum ar fi Proverbe 10:15-16; 19:4 sau 21:20, bogăția are și anumite avantaje.

***Întrebarea 2**:* De ce nu trage nici un folos din bogăția multă cel care o iubește? Cum crezi că uneori ajungem să ne transformăm din stăpâni pe argint în stăpâniți de argint?

_____

_____

_____

_____

_____

Meditația despre locul și limitele bogăției continuă în capitolul următor (6:1-9). De data aceasta, cazuistica este alta. Este vizat bogatul căruia nu-i lipsește nimic, dar Dumnezeu nu-l lasă să se bucure de toate bunurile strânse. Altcineva, din afara familiei bogatului, poate profita, iar Dumnezeu îl lasă să se bucure de tot ce are el ca un străin (6:2). Transferul surprinzător de bogăție de la unul la altul este un nou argument care atârnă greu în a declara că este multă deșertăciune și în bogăție.

DILEMELE BOGĂȚIEI

Dilema principală legată de căutarea bogăției ca scop al vieții este cât se poate de clară. Pe de o parte, oricine adună bogăție, adună și riscuri:

să devină lacom, să provoace profitorii, să-și piardă pacea, să piardă tot deodată sau să uite de scurtimea vieții. Pe de altă parte, oricine muncește și adună corect bunuri în viață, să nu uite că tot ce a acumulat a fost îngăduit de Dumnezeu și că se poate bucura moderat de tot ce El i-a dat.

***Întrebarea 3*:** Ce înseamnă pentru tine (în cazul familiei tale) să aplici principiul moderației în cheltuirea banilor?

_____

_____

_____

_____

Totuși, pe baza observațiilor din carte, Eclesiastul vede mai multe pericole decât avantaje ale bogăției. Nicăieri Predicatorul nu condamnă dreptul de a deține bogății. Ce condamnă el și ce crede că duce la frustrare este când iubești aceste bogății, când te atașezi prea mult de ele.

Credința în Dumnezeu este pusă în pericol datorită încrederii în bogății (1 Tim. 6:10; Marcu 10:24). Este trist să vezi cum unii oameni care aleargă după bogății nu se mai satură, devin anxioși, își pierd pacea și viața lor devine goală, fără sens.

***Întrebarea 4*:** Ce criterii biblice cunoști care știi că te pot păzi de iubirea de bani? Scrie și sursa lor.

_____

_____

_____

_____

Adesea, Eclesiastul revine la tema inevitabilității și certitudinii morții. Săracul și bogatul au același sfârșit (5:15-16). Moartea nu face distincție între oameni, de aceea nici cel bogat nu se poate bucura de avuțiile lui după moarte și nici nu-și poate influența statutul în ziua judecății. Dacă este să cauți ceva valoros în viață, atunci caută înțelepciunea care să dea sens bogăției tale (7:11-12). Iar a fi înțelept, în spiritul Eclesiastului, înseamnă a avea teamă de Dumnezeu.

Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina (Luca 13), ne arată cât de puțin control are omul asupra vieții lui și cum bogăția se poate transforma într-un examen. Abundența de bunuri materiale funcționează adesea ca un test.

***Întrebarea 5*:** Te consideri un om bogat sau mai degrabă sărac?

_____

_____

_____

Ce faci de obicei cu ce ai în plus, când Dumnezeu ți-a dat mai mult decât ai nevoie?

_____

_____

_____

ALTERNATIVELE BOGĂȚIEI

În nici un alt domeniu, Scriptura nu ne confruntă mai dur ca în problema banilor. Banii pot fi o unealtă bună, dar și un stăpân rău.

Alternativa 1: Să experimentezi siguranța temporară dată de bogăția materială

Prosperitatea materială nu este neapărat un lucru rău. Ea însă se poate transforma ușor într-o povară, o ispită, chiar o pricină de cădere. Mulți bogați au uitat de Creatorul lor!

Sentimentele de nesiguranță și de neîmplinire sunt adesea întâlnite la oamenii bogați. Eclesiastul a văzut cum un om singur, deși a strâns bogății în viață, se bucură de ele doar din priviri (4:8).

***Întrebarea 6*:** De ce crezi că apostolul Pavel afirmă că iubirea de bani este rădăcina tuturor relelor (1 Tim. 6:10)? Tu cum stai vis-a-vis de acest lucru?

_____

_____

_____

Alternativa 2: Să experimentezi pacea permanentă ca ispravnicul de încredere al bunurilor primite de la Dumnezeu

Includerea lui Dumnezeu în planurile tale financiare aduce echilibrul și împlinirea sufletească. Când recunoști că tot ce ai este de la Dumnezeu, nu te vei considera stăpân peste lucruri, ci doar ispravnicul lor. Iar ce se cere de la ispravnic este credincioșie (Luca 19:17). Când vezi viața de sus, din perspectiva lui Dumnezeu, munca și banul tău primesc semnificație. Contează ce faci cu bogățiile tale. Le vei investi în ceva ziditor, frumos și bun?

***Întrebarea 7*:** Crezi că ar trebui să schimbi ceva în modul în care îți administrezi averea/câștigurile? Ce anume?

_____

_____

_____

_____

Bogăție

De Traian Dorz

Bogăţie,
lanţ al morţii ce tragi sufletu-
n pierzare,
cu pământul sau cu banii,
sau cu slava-nşelătoare,
tu desparţi pe veci de Domnul
mii de suflete-nşelate
care-ţi strâng mereu gunoiul,
îngropându-se-n păcate!

Bogăţie,
vis de-o clipă, a pieirii neagră
şoaptă,
somn vrăjmaş din care
moartea
şi sicriul mai deşteaptă,
câte suflete-amăgite ai pierdut
tu pe vecie,
fum şi şarpe, şi-amăgire,
demon groaznic – bogăţie!

Omule ce-n lumea asta încă
stăpâneşti avere,
nu uita,
prin ea-ţi strângi astăzi
fericire sau durere!
De-o păstrezi zgârcit şi
lacom,
ai s-o pierzi pe veşnicie,
dar de-ajuţi cu ea pe alţii,
vei găsi-o-n bucurie!

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

Rugăciune:

Prov. 30:7-9 – *Două lucruri Îți cer; nu mi le opri înainte de moarte! Depărtează de la mine neadevărul și cuvântul mincinos; Nu-mi da nici sărăcie, nici bogăție, dă-mi pâinea care-mi trebuie. Ca nu cumva în belșug, să mă lepăd de Tine și să zic: „Cine este Domnul?” Sau nu cumva în sărăcie să fur și să iau în deșert Numele Dumnezeului meu.*

NOTIȚE:

LECȚIA 6

Titlul lecției: LOCUL ȘI LIMITELE ÎNȚELEPCIUNII

<u>Textul de bază</u>: 6:10-7:14; 2:12-16

Am ajuns la jumătatea jurnalului lui Solomon. În primele 6 capitole Solomon se concentrează pe căutarea scopului și sensului vieții *sub soare*. El își dă seama că viața este goală și inutilă fără Dumnezeu. În următoarele capitole preocuparea lui se mută dinspre inutilitatea apăsătoare și tristă a vieții fără Dumnezeu. Vom încerca să înțelegem mai bine ce ne transmite acest pasaj focalizându-ne mai apoi pe ceea ce ne spune Solomon despre înțelepciune

<u>Întrebarea 1</u>: Citiți întregul pasaj și notați ideile principale abordate în acest pasaj.

_____

_____

_____

_____

_____

În primele 14 versete din capitolul 7, Solomon formulează câteva proverbe care se focalizează pe lucruri din viață care sunt *mai bune* decât altele. Aceste proverbe demonstrează de fapt înțelepciunea lui Solomon.

Întrebarea 2: Enumeră aceste proverbe-comparații. Menționează măcar una care te-a intrigat/te-a surprins. Explică de ce?

_____

_____

_____

_____

CUGETĂRI DESPRE ÎNȚELEPCIUNE

O ultimă încercare a Propovăduitorului în găsirea sensului vieții este înțelepciunea. Mare parte din meditațiile lui sunt despre înțelepciune. El însuși a fost socotit un om înțelept, care a învățat știința pe popor, a cercetat și a aprofundat viața (12:9). Chiar de la început, el scrie că și-a propus să studieze ce se întâmplă sub soare (1:13) și să cunoască esența înțelepciunii (1:17). Și-a dat seama devreme însă că înțelepciunea și nebunia sunt în opoziție: *înțeleptul își are ochii în cap, iar nebunul umblă în întuneric* (2:13-14). Fără lumina care vine din înțelepciune, nebunul se împiedică în întuneric. Doar înțelepciunea te ține în viață, funcționând ca un ghid (7:12).

***Întrebarea 3*:** Cum înțelegi expresia: *înțelepciunea ține în viață pe cei ce o au* (7:12)? Care crezi că e de mai mare folos înțelepciunea sau bogăția? De ce?

_____

_____

_____

_____

Dilemele Eclesiastului încep atunci când observă că înțeleptul și nebunul au aceeași soartă: moartea. Ba mai mult, după moarte, ambii sunt uitați (2:15-16). Atunci de ce să mai fii înțelept? Eclesiastul recunoaște că și-a dorit cu ardoare înțelepciunea, dar *ea a rămas departe de mine* (7:23). Credea că prin înțelepciune va înțelege cum lucrează Dumnezeu în lume, de ce există atâta răutate și prostie etc. – dar nu a fost așa (7:25). A dat de un nou tip de deșertăciune: să îți folosești înțelepciunea pentru a înțelege că înțelepciunea nu se poate dobândi! Dar chiar și o astfel de concluzie te face mai înțelept.

Tot mai motivat în a căuta înțelepciunea, Propovăduitorul recunoaște că ea este complexă, misterioasă și dincolo de capacitatea omului de a o înțelege total. Puterea înțelepciunii este demonstrată ca fiind superioară puterii militare sau politice: *înțelepciunea face pe cel înțelept mai tare decât zece viteji care sunt într-o cetate* (7:19-22). Oceanul ei este prea larg și prea adânc (7:23-25).

Eclesiastul afirmă că înțelepciunea este mai bună decât puterea și este mai de preț decât armele de război (9:18). La acest punct, Eclesiastul folosește o ilustrație plină de substrat.

***Întrebarea 4*:** În ce moduri practice o viață de înțelepciune are mai mult sens decât o viață de nebunie?

_____

_____

_____

Spre finalul cărții, Eclesiastul confirmă concluzia anterioară și dă exemple despre discrepanța din societate, mai ales atunci când liderii care conduc sunt neînțelepți și îi disprețuiesc pe semeni. Ceea ce îi va

distruge pe acești lideri nebuni se va putea vedea din timp, mai ales atunci când urmărești ce vorbesc (10:12-14).

Așadar, spectrul deșertăciunii nu a dispărut. Urmărirea înțelepciunii este fără sens dacă aștepți de la ea un sentiment constant de siguranță sau o călăuzire permanentă.

DILEMELE ÎNȚELEPCIUNII

Dilema Eclesiastului este expusă din nou.

- Pe de o parte, Eclesiastul vede înțelepciunea ca un lucru bun. Cunoașterea umană are avantaje în viață în toate sectoarele ei. De pildă, un folos major în a avea înțelepciune este să dea direcție în viață.
- Pe de altă parte, înțelepciunea este limitată și adesea accidentală. Eclesiastul are grijă ca în mod constant să ne prevină că înțelepciunea lucrează cu parametri ficși. Deci, a te baza pe înțelepciune ca scop în viață nu garantează fericirea.

Și totuși, cum putem face înțelepciunea de folos?

(1) Întâi, să nu uităm că Dumnezeu a creat înțelepciunea. Este lucrarea și darul Creatorului pentru om. De aceea, nu se poate folosi aparte de El. Oricât de mult am folosi înțelepciunea în căutarea sensului vieții, universul nu funcționează predictibil, mecanicist. El a fost creat de un Dumnezeu personal. De aceea, înțelepciunea nu este ceva magic, pentru că nu poate descoperi instantaneu cum lucrează Dumnezeu în univers. În universul Lui, Dumnezeu face ce vrea, când vrea. O persoană înțeleaptă acceptă universul și viața din el așa cum este, cu bine și rău.

(2) În al doilea rând, Eclesiastul surprinde apoi prin a îndemna să avem o înțelepciune prudentă (7:16). Înțelepciunea e atractivă, mai ales pentru că oferă posibilitatea unui control asupra vieții. Poate de aceea Eclesiastul ne îndeamnă la prudență. Acumularea de cunoștințe poate duce la mândrie, la aroganță, la un fel de auto-îndumnezeire. Însă așa cum s-a specificat în cazul neprihănirii, orice om trebuie să accepte universalitatea păcatului, deci orice om lucrează în limitele naturale. Limitele sunt date de acceptarea sfințeniei lui Dumnezeu și a păcătoșeniei omului.

***Întrebarea 5*:** Pe baza versetelor 7:16-18 cum ai defini înțelepciunea prudentă? Poți da exemple din viața cotidiană? Dar din viața bisericească?

_____

_____

_____

_____

(3) În al treilea rând, înțelepciunea umană trebuie să se subordoneze voii divine. Am menționat faptul că înțelepciunea aduce puterea. De aceea este atractivă pentru mulți oameni. Puterea constă în sugerarea controlului asupra destinului, nu numai destinul tău, ci și al altora. Acesta poate fi motivul pentru care înțelepciunea poate deveni periculoasă într-o lume afectată în toate domeniile de păcat. Ispita constă în a oferi iluzia că poți controla viața, că poți fi un mic dumnezeu. Dar, de fapt, ce poate să-ți aducă înțelepciunea, de ce ne-a fost dată? Biblia nu afirmă nicăieri că înțelepciunea din om ar putea decide destinul acestuia. Doar Dumnezeu controlează vremurile, doar El conduce universul și căile Lui sunt de

nepătruns (Rom. 11:33). Dacă cineva dorește înțelepciunea adevărată, atunci este esențial să accepte adevărul că înțelepciunea oferă doar călăuzire în viață, nicidecum control asupra vieții.

ALTERNATIVELE ÎNȚELEPCIUNII

Eclesiastul credea că înțelepciunea îi va asigura priceperea lucrurilor, găsirea sensului vieții. Dar, el constată că scopul final al înțelepciunii nu este să-ți procure un anumit tip de siguranță. Atunci mai merită să urmărești câștigarea înțelepciunii? Sunt două alternative:

Alternativa 1: A încerca să controlezi viața prin puterea înțelepciunii îți va aduce o nouă frustrare în suflet

Care este *summum bonum*, scopul ultim al existenței sub soare? Eclesiastul spera să fie înțelepciunea. Dar s-a înșelat. Când cauți să-ți rânduiești viața bazat pe propria-ți înțelepciune, vei fi tot mai dezamăgit.

Ilustrație: Ștefan Zweig a fost un evreu austriac, scriitor și filozof, dar care s-a sinucis la vârsta de 60 de ani (în anul 1942), împreună cu soția lui, ținându-se de mână, luând amândoi supradoze de medicamente. Motivul găsit în scrisoarea de plecare din lumea aceasta: nu vedeau niciun viitor al omenirii în urma creșterii intoleranței în lume, a nazismului, a lipsei speranței...

Alternativa 2: A căuta să-ți subordonezi Creatorului toată înțelepciunea îți va aduce siguranță și călăuzire în viață

Reverența față de Dumnezeu te face să eviți nebunia și să urmărești înțelepciunea. Dacă motivația adevărată în urmărirea înțelepciunii este

frica de Dumnezeu, atunci omul scapă de sentimentul de deșertăciune. Biblia vorbește de multe ori despre o înțelepciune opusă Creatorului. Înțelepciunea pe care Dumnezeu ne-a arătat-o manifestată în lucrarea Fiului Său Isus Cristos este opusă înțelepciunii lumii (1 Cor. 2:6-8).

Întrebarea 6: Unde vede apostolul Pavel diferența fundamentală între înțelepciunea lumii și înțelepciunea lui Dumnezeu?

_____

_____

_____

Singura înțelepciune omenească care poate oferi siguranță este înrădăcinată în Dumnezeu. Pentru creștini, Cristos adună în El toate comorile înțelepciunii și ale științei (Col. 2:3). A-L cunoaște personal pe El te face cu adevărat înțelept.

Câteva definiții ale înțelepciunii:

- Adevărata înţelepciune înseamnă să-ţi recunoşti propria ignoranţă. – Socrate
- Înţelepciunea este gândire care doboară lucrurile inferioare pentru a înălţa sufletul către cele superioare. – Plotin
- Înţelepciunea este ceea ce rămâne după ce am epuizat părerile personale. – Cullen Hightower
- Înţelepciunea nu este produsul şcolarizării, ci al încercării de o viaţă pentru a o căpăta. – Albert Einstein
- Înţelepciunea este fiica experienţei. – Leonardo da Vinci
- Înţelepciunea este calitatea care te păzeşte să ajungi în situaţii în care ai nevoie de ea. – Doug Larson
- Înţelepciunea este punctul de întâlnire dintre îndoială şi certitudine. – Leonid Sukhorukov

- Înţelepciunea este viaţă organizată. – Immanuel Kant
- Înţelepciunea înseamnă a te descotorosi de ceea ce este inutil. – Lin Yutang
- Înţelepciunea este capacitatea de a identifica la timp ideile care nu merg! – Octav Bibere
- Înţelepciunea e numai adevăr. – Goethe
- Înţelepciunea nu constă în a distruge idolii, ci constă în a nu-i crea vreodată. – Umberto Eco
- Înţelepciunea e o marfă pe care cine o vinde a cumpărat-o. – Nicolae Iorga
- Înţelepciunea este cunoaşterea care a devenit o parte a fiinţei tale. – Orison Swett Marden
- Înţelepciunea înseamnă să ştii când nu poţi fi înţelept. – Paul Engle
- Înţelepciunea este aerul pe care-l respiră adevărul. – (Costel Zăgan?)
- Înţelepciunea nu e altceva decât durere vindecată. – Robert Gary Lee

Exerciţiu personal: Analizează-ți viața și enumeră câteva decizii pe care le-ai luat cu înțelepciune și câteva care s-au dovedit neînțelepte. Explică de ce le-ai pus într-o categorie sau cealaltă. Alege una din ambele situații şi fii pregătit gata să o împărtășești cu cei din grup.

_____

_____

_____

_____

_____

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

Rugăciune:

- Roagă-te pentru o înțelepciune curată, de sus, cum spune Iacov 3:17, care să fie curată, pașnică, blândă, ușor de înduplecat, plină de îndurare, fără părtinire, nefățarnică!
- Rugați-vă pentru conducătorii bisericii și ai țării ca să fie oameni înțelepți!

NOTIȚE:

LECȚIA 7

Titlul lecției: LOCUL ȘI LIMITELE NEPRIHĂNIRII

Textul de bază: **7:15-8:15**

Cu toate că Solomon parcă trece într-un registru mai optimist, continuă sinusoida în exprimările sale, continuă să oscileze între optimism și deznădejde.

Întrebarea 1: Citește întregul pasaj și notează care sunt versetele care vorbesc despre neprihănire. Ce alte teme abordează Solomon în pasaj?

_____

_____

_____

_____

_____

Pe lângă teme abordate deja în pasaje anterioare, cum ar fi înțelepciunea, dreptatea sau frica de Dumnezeu, Solomon abordează și problema autorității și a raportării la autoritate.

Întrebarea 2: Ce ne spune textul despre autoritate și raportarea la autoritate în capitolul 8? Cum corelăm ce spune Solomon cu alte pasaje din Scriptură pe aceeași temă?

_____

_____

_____

Tu cum te raportezi la autoritate (părinți, profesori, șefi, administrație locală, guvern, Dumnezeu)?

_____

_____

_____

În continuare vom încerca să pricepem ce ne spune Solomon despre neprihănire și nu doar ce spune el.

CUGETĂRI DESPRE NEPRIHĂNIRE

Eclesiastul încearcă o altă variantă de localizare a sensului vieții, de data aceasta în neprihănire. Aici are sensul de puritate, sfințire, fără pată.

Textul studiului nostru se uită la două căi în viață: calea neprihănirii și calea înțelepciunii. O avertizare vine chiar de la început: dacă le urmezi în mod fanatic, este o încercare riscantă. Cu siguranță, la final, te vor dezamăgi.

A crede că scopul vieții se găsește în urmarea unei căi perfecte, desăvârșite, are cel puțin două minusuri de care să ții cont:

- Sunt oameni neprihăniți care pier în neprihănirea lor (7:15), cu aluzie la faptul că și cei neprihăniți sunt muritori. Eclesiastul mai pomenește acest principiu când constată că atât cel drept, cât și cel înțelept vor avea aceeași soartă (9:1-2).

- Pe pământ nu este niciun om fără prihană (7:20), cu aluzie evidentă la universalitatea păcatului.

Principiul care funcționează pentru cel neprihănit și pentru cel înțelept este cam același: virtutea extremă și viciul extrem sfârșesc în autodistrugere și moarte prematură (nu știm exact la ce se referă, doar că le prezice un final dezolant.)

Un exemplu este dat din viața socială. Dacă ești stăpân și te consumi pentru faptul că cineva te-a vorbit de rău, vei găsi că nu doar străinii, dar chiar slujitorul tău o face. Ba mai mult, dacă ești onest în tine însuți, recunoaște că și tu ai vorbit de rău pe alții (7:21-22). Adică, tu pretinzi perfecțiune de la alții, dar descoperi că și tu faci aceleași greșeli sau păcate ca ei.

***Întrebarea 3*:** Citește și Matei 7:3-5. Îți aduci aminte și de alte texte care abordează aceeași temă? Le poți enumera? Ce ai înțeles că îți transmite Dumnezeu prin aceste pasaje?

_____

_____

_____

În fața acestei noi demonstrații de deșertăciune, sugestia Eclesiastului este o alternativă la extreme. „Nu fi nici peste măsură de rău și nu fi fără minte" (7:17); ba chiar este bine să le ții pe amândouă. Important este altceva: cine se teme de Dumnezeu scapă din cursă (7:18). Cheia, deci, este să ții în echilibru cele două. Adică: (a) să fii devotat față de cele duhovnicești și învățăturile pline de înțelepciune; (b) să te bucuri de viață. Ține minte însă că numai frica de Dumnezeu le va păstra pe cele două împreună și în echilibru.

DILEMA NEPRIHĂNIRII

Neprihănirea și înțelepciunea sunt de dorit, dar, în final, ele mulțumesc parțial. Eclesiastul ridică două enigme spre rezolvare: dilema nedreptății și dilema fanatismului.

Dilema nedreptății

O primă dilemă a Eclesiastului: pe de-o parte, neprihănitul caută toată viața binele și adevărul, dar trăiește puțin sau sfârșește în anonimat; pe de altă parte, nelegiuitului îi merge bine toată viața și chiar trăiește mai mult ca neprihănitul.

Iov sau David (Ps. 73) și-au pus aceeași întrebare legată de nedreptate față de cel neprihănit. Eclesiastul însă respinge teoria retribuției și de aceea nu pune întrebări, ci relatează fapte observabile.

Dacă este să alegi o teorie după care să trăiești, aceasta să fie una moderată, în care accepți existența răului și nedreptății ca ceva îngăduit de Dumnezeu în lumea Lui.

> **<u>Comentariu teologic: Teoria răsplătirii</u>**
>
> Teoria răsplătirii afirmă că toți cei ce fac binele vor fi automat răsplătiți de Dumnezeu, iar cei ce fac răul vor fi pedepsiți. Teoria are aplicații rare și specifice în Biblie. Da, Dumnezeu permite existența răului și binelui în lumea Lui, însă motivul acestei permisivități nu este explicat omului. Poate pentru că nu l-ar putea înțelege sau accepta. Acesta a fost cazul prietenilor lui Iov, care au greșit. Viața trebuie privită ca un amestec de rău și bine, de neprihăniți și nelegiuiți. Lucruri rele se întâmplă și oamenilor buni, nu doar celor răi. Oricât de înțelept ai fi în viață, există dileme, întrebări, paradoxuri care nu vor putea primi explicație rațională. Pur și simplu,

sugerează întreaga Biblie, trebuie să suporți viața cu toate absurditățile ei. Încrede-te în Dumnezeu pentru că El știe de ce îngăduie anumite rele.

***Exercițiu personal*:** Analizează-ți modul de gândire cu privire la dilema neprihănirii și teoria răsplătirii. Ce te-a provocat lecția aceasta să schimbi în gândirea ta? Explică și fii gata să împărtășești.

_____

_____

_____

_____

Dilema fanatismului

O a doua dilemă derivă din concluzia Eclesiastului că nu trebuie să fii nici prea neprihănit, nici prea înțelept. De ce această precauție?

Unii au interpretat pasajul ca trimitere la indiferența morală, alții la legalism. Credem că ceea ce Eclesiastul a avut în vedere aici este mai degrabă o ironie la atitudinea de autoîndreptățire a unora înaintea lui Dumnezeu. Atitudinea fariseilor din timpul lui Isus poate fi o ilustrație tipică (Mat. 23), un bun exemplu de **zel** religios foarte periculos.

Comentariu teologic: Fanatismul religios

Zelul sau fanatismul religios este acea atitudine prin care dai de înțeles că, dacă asculți toate legile morale și dacă ții toate regulile religioase, vei avea asigurată mântuirea sufletului. Ascetismul poate fi nominalizat ca o formă concretă a acestei filozofii de viață. Argumentul Eclesiastului și al Domnului Isus

> Cristos este că neprihănirea, atunci când ia o formă extremă de justificare pe baza propriilor eforturi de sfințire, se poate ușor transforma în aroganță. Nimeni nu poate pretinde o viață fără păcat care să-l justifice. Obsesia de a demonstra că poți trăi perfect sfârșește în autodistrugere spirituală. Ideea te orbește într-atât încât să nu mai vezi că ești slab și păcătos ca toți oamenii. Sau să pretinzi altora să trăiască la standarde morale și spirituale pe care tu niciodată nu le-ai atins.

Eclesiastul tranșează lucrurile: neprihănirea care conduce la autoîndreptățire este o iluzie. Nimeni nu poate pretinde o viață fără păcat.

***Întrebarea 4*:** Ne amintim că și Pavel abordează subiectul autoîndreptățirii în epistolele lui. Ce ne spune el și unde?

_____

_____

_____

Cum se manifestă ispita autoîndreptățirii în viața ta? Cum te păzești de ea?

_____

_____

_____

ALTERNATIVELE NEPRIHĂNIRII

Ce variante avem în față atunci când ne gândim la viața religioasă?

Alternativa 1: Să crezi că <u>religiozitatea</u> îți asigură pacea și mântuirea

Avertizarea Eclesiastului este să nu fii prea neprihănit. Trei interpretări greșite:

- Nu e un îndemn la a mai păcătui din când în când.
- Nu e îndemn la a face păcate moderate.
- Nu este vorba de păcatele personale.

Interpretarea corectă, în context, se referă la o filozofie de viață prin care crezi că ți se va asigura viață lungă, prosperitate sau fericire personală dacă ții doar regulile religioase. Ca și cum ele în sine te pot face fericit sau te pot mântui. Acest tip de gândire este o deșertăciune.

Excesul religios și înțelepciunea necumpătată produc același tip de frustrare. A te crede perfect duce la autoînșelare și te poate face să pierzi și minima înțelegere asupra vieții.

***<u>Întrebarea 5</u>*:** Care este locul ritualurilor și regulilor religioase în viața ta?

_____

_____

_____

Alternativa 2: Să crezi că <u>reverența</u> față de Creator aduce pace în suflet și dă sens vieții

Singura variantă mulțumitoare, care te ține în echilibru, este să îi dai respect lui Dumnezeu și să te încrezi în El. Trăiește o viață de credință normală și acceptă limitele eficienței neprihănirii. Viața neprihănită însoțită de evlavie este combinația dorită de Dumnezeu.

***Întrebarea 6*:** Cum îți arăți tu respectul față de Dumnezeu? Dă câteva exemple.

_____

_____

_____

_____

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

Rugăciune:

- Roagă-te ca să ai o atitudine de evlavie corectă!

Notițe:

LECȚIA 8

Titlul lecției: SENSUL VIEȚII ÎNTRE SOARTĂ ȘI PROVIDENȚA DIVINĂ

Textul de bază: **8:16-9:12**

Am ajuns la momentul în care Solomon vorbește despre un lucru de care nu putem scăpa și nici nu-l putem evita: realitatea morții. Această realitate ne influențează perspectiva asupra vieții și a sensului vieții.

Întrebarea 1: Citește textul lecției și sumarizează ce spune Solomon:

despre înțelepciune (8:16-17)

_____

_____

despre cel drept și cel rău (9:1-3)

_____

_____

despre speranță (9:4-6)

_____

_____

despre viață (9:7-10)

_____

_____

despre soartă (9:11-12)

_____

_____

Înainte de a discuta despre sensul vieții, soartă și providența divină merită să luăm în considerare sfaturile lui Solomon cu privire la lucrurile simple ce țin de viața noastră *sub soare*.

Întrebarea 2: De ce ne îndemnă Solomon să ne bucurăm de experiențele vieții pe acest pământ?

_____

_____

_____

Când vei pleca din lumea aceasta (știind că pleci într-o lume mai bună, dar acolo nu mai poți experimenta multe lucruri din această viață) îți va părea rău după ceva? Explică de ce.

_____

_____

_____

_____

CUGETĂRI DESPRE SENSUL VIEȚII

Eclesiastul repetă din nou imposibilitatea omului de a înțelege tot ce face Dumnezeu sub soare. Când omul crede că a ajuns să înțeleagă, de fapt a ajuns să înțeleagă că nu poate înțelege totul. Știința și înțelepciunea au limite vădite. Și aceasta este deșertăciune și goană după vânt.

Tema destinului și tema providenței domină finalul cărții.

Soarta omului

La finalul capitolului 8 și începutul capitolului 9, Eclesiastul se uită retrospectiv la tot ce a observat până atunci și are următoarele concluzii de bază:

- Puterea de pătrundere a omului este limitată (8:17)
- Toate faptele oamenilor, că sunt neprihăniți sau înțelepți, răi sau nebuni sunt în mâna lui Dumnezeu (9:1a)
- Oamenii nu pot prevedea viitorul (9:1b)
- Soarta oamenilor este aceeași, indiferent de statutul lor moral sau religios (9:2)

Eclesiastul a mai încercat să explice soarta sau destinul omului, dar fără succes. Mereu ajungea la aceeași concluzie: toți oamenii au aceeași soartă, pentru că toți vor muri. Indiferent de starea lor socială sau chiar spirituală, nimeni nu este scutit (9:2,12). Moartea nivelează oamenii. Realizările lor și pomenirea lor se uită după ce mor (9:5-6).

> *Uitându-mă în istorie, descopăr că, pe măsură ce eşti mai lăudat când trăieşti, cu atât eşti mai uitat după moarte.* – Neagu Djuvara

Providența divină

Este adevărat că destinul omului nu îi este cunoscut, dar ce trebuie să știe cu certitudine omul este că trăiește sub providența divină. Providența înseamnă că Dumnezeu guvernează, conduce și susține în existență tot ce a creat. Principiul este valabil și pentru om. Deci, dacă Dumnezeu mai dă viață oamenilor este un dar de la El (2:24; 3:13; 5:19).

> **Comentariu teologic: Providența**
>
> „Providenţa este cel mai comprehensiv termen folosit în limbajul teologic. Este fundalul celorlalte departamente ale adevărului religios, fundalul misterios în amestecul de strălucire şi întuneric. Penetrează şi umple întregul spectru al relaţiilor dintre om şi Creatorul său. Conectează Dumnezeul nevăzut cu creaţia vizibilă şi creaţia vizibilă cu lucrarea răscumpărării, şi lucrarea răscumpărării cu mântuirea personală, şi mântuirea personală cu sfârşitul tuturor lucrurilor. Ne duce gândurile înapoi la scopul suprem care a fost la început cu Dumnezeu şi înainte la sfârşitul anticipat şi la consumarea tuturor lucrurilor, în timp ce include între ele varietăţi infinite ale legăturilor dintre Dumnezeu şi om" – W. B. Pope, *Compendium of Christian Theology*, I, p. 456.

Prelungirea vieții înseamnă că Dumnezeu îngăduie omului să se bucure și să se veselească de tot ce a adunat. Providența lui Dumnezeu asigură toate aceste bucurii temporare îngăduite de Creator. Aceasta este „partea" sau porția de satisfacție din viața omului (9:9). Eclesiastul încurajează fiecare om să lucreze cu toată puterea, pentru că după moarte nu vom mai putea lucra, gândi, descoperi, cunoaște (9:10).

Întrebarea 3: Ce afirmă textele de mai jos despre providența divină?

Ecl. 2:24-26

_____

_____

Ecl. 3:16-24

_____

_____

Ecl. 9:1

_____

_____

Providența divină se referă la guvernarea lui Dumnezeu peste tot ce a creat. Totuși, înțelepciunea omului este păstrată ca necesară, poate să facă diferența în momente critice (10:4). Înțelepciunea te ajută să navighezi printre aceste evenimente imprevizibile, însă nu te poate scăpa de toate problemele, accidentele sau efectele negative. Omul trebuie să încerce să lupte împotriva relelor, dar nimeni nu garantează eliminarea riscurilor.

Există domenii în viață unde nu poți prevedea reguli, desfășurări sau finaluri. Viața este plină de surprize și de riscuri, de aceea Eclesiastul face o listă cu ele.

Întrebarea 4: Ce faci tu pentru a înfrunta situațiile grele din viață? Cum te pregătești? Ce te ajută să treci peste ele?

_____

_____

_____

_____

DILEMELE VIEȚII

Una din dilemele întâlnite constant de Eclesiast vizează viitorul. Există o vreme și o împrejurare pentru toate evenimentele de sub soare (3:1-8). Oamenii cred că ei câștigă, înțeleg viața, dar, de fapt, omul nu poate cunoaște viitorul, totul atârnă de providența divină.

Eclesiastul, ca de altfel toată Biblia, nu învață că omul va cunoaște doar binele, va avea doar bucurie, prosperitate. Fiecare om va experimenta binele și răul, dragostea și ura, mizeria și bucuria. Dumnezeu care dă, poate oricând să și ia ce vrea. Vremurile și împrejurările sunt în mâna lui Dumnezeu (9:11).

Eclesiastul vrea să spună că un credincios nu trăiește viața prin a o explica sau controla în totul. El nu poate să-I poruncească lui Dumnezeu ce să facă. Doar un om idolatru vrea să aibă control pe ceea ce face Dumnezeu. Viața trebuie trăită prin credință, nu prin control.

Întrebarea 5: Citește Romani 1:18-25. Care sunt motivele pentru care oamenii încearcă mereu să ia locul lui Dumnezeu?

_____

_____

_____

_____

O a doua dilemă constantă în carte este eșecul omului de a încerca să explice modul în care lucrează Dumnezeu. Nu doar logica omului e neputincioasă, dar până și anticipările lui sunt inexacte. De exemplu, te poți gândi că Dumnezeu garantează împlinirea celui mai înțelept, sau celui mai curajos, sau celui mai experimentat dintre oameni. Dar realitatea arată altfel. Dumnezeu nu lucrează după cum bănuiesc oamenii.

De altfel, totul în viață este supus schimbării. Oamenii nu pot controla timpul și nu-și pot determina singuri soarta. Moartea poate veni pe neașteptate, deci nimeni nu este sigur pe ziua morții. Nu există formule de a evita acest final. *Omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare...* (8:17) Modul în care lucrează Dumnezeu în lumea Lui rămâne o enigmă. Omul trebuie să se mulțumească cu cât i se îngăduie să înțeleagă.

ALTERNATIVELE VIEȚII

Alternativa 1: Să crezi că îți poți decide singur soarta

Ați auzit expresia: „Omul trebuie să-și ia în mână soarta!" Dacă sloganul trimite la stimularea voinței pentru a face lucruri bune în viață, este acceptabil. Dar, dacă trimite la o încercare de a trăi viața prin propriile puteri, fără a lua în calcul providența divină, este un eșec garantat.

Alternativa 2: Să crezi că Dumnezeul providențial îți decide soarta

Un creștin nu trăiește după noroc, ci după providența divină. Dumnezeu Creatorul respectă liberul arbitru al fiecărui om. Dar nimic nu se întâmplă în universul Lui fără știrea Lui. Dumnezeu ne-a creat pentru un plan, iar acest plan se va duce la îndeplinire. Noi nu

cunoaștem toate detaliile planului, dar cunoaștem suficient ca să rămânem în el. Deciziile noastre afectează destinele noastre.

A trăi crezând în providența divină este alternativa care îți dă siguranță pentru viitor.

Întrebarea 6: Reamintește-ți și scrie mai jos câteva exemple ale purtării de grijă a lui Dumnezeu din viața ta.

_____

_____

_____

_____

Ilustrație: Un psihiatru evreu, Viktor Frankl, a fost arestat de naziști. I s-a luat totul, proprietatea, familia. A petrecut ani de zile în dorinţa de a scrie o carte despre importanţa găsirii sensului în viaţă. Conceptele lui au fost cunoscute ca logoterapie. Dar, atunci când Frankl a ajuns la Auschwitz, în lagărul de concentrare, manuscrisul lui, ascuns sub haină, i-a fost luat. Mai târziu, în cartea *Omul în căutarea sensului vieţii,* Frankl a scris următoarele:

> „Permiteţi-mi să amintesc aici despre, probabil, cea mai profundă experienţă pe care am trăit-o în lagărul de concentrare. Şansele de supravieţuire erau de doar 1 la 28, fapt care poate fi ușor verificat pe baza statisticilor precise. Nici măcar nu părea posibil, și deci cu atât mai puţin probabil, ca manuscrisul primei mele cărţi, pe care îl ascunsesem sub haină când am ajuns la Auschwitz, să poată fi salvat. Prin urmare, trebuia să îndur și să depășesc pierderea acestui prunc al minţii mele. Părea deci că nimeni și nimic nu-mi va supravieţui: nici

măcar copilul propriei mele gândiri! Așa că m-am trezit confruntat cu întrebarea dacă, în astfel de împrejurări, viaţa mea nu era cumva lipsită, în cele din urmă, de orice sens.

Nici nu aveam măcar habar că la întrebarea cu care mă confruntam atât de intens exista deja un răspuns care mă aștepta și care urma să-mi fie oferit în curând. Acest lucru s-a întâmplat chiar în momentul când a trebuit să-mi predau hainele, primind în schimb zdrenţele ponosite ale unui tovarăș de lagăr care fusese deja trimis la camera de gazare imediat după sosirea lui în gara de la Auschwitz. În schimbul multelor pagini ale manuscrisului meu, am găsit în buzunarul noilor mele haine o pagină ruptă dintr-o carte evreiască de rugăciuni, pagină pe care se afla cea mai importantă rugăciune evreiască: Shema Israel. Cum să fi interpretat eu o astfel de "coincidenţă" altfel decât ca pe provocarea de a-mi trăi convingerile, în loc doar de a le așterne pe hârtie?" (p. 127-128)

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

Rugăciune:

- Mulțumește lui Dumnezeu pentru intervențiile lui providențiale în viața ta!

Notițe:

LECȚIA 9

Titlul lecției: SENSUL VIEȚII ÎNTRE BUCURIE ȘI JUDECATA DIVINĂ

Textul de bază: 9:13-11:10

Finalul cărții Eclesiastului adună mai multe teme menționate înainte, cu toate că ideile nu apar prea conturate. Sfârșitul capitolului 9 ne descrie lumea comparând înțelepciunea și puterea.

Întrebarea 1: Citiți Cap. 9:13-18 și observați cu ce este comparată înțelepciunea în aceste versete.

_____

_____

_____

_____

În ce moduri ai văzut aceste adevăruri ilustrate în viața ta sau a celor din jur?

_____

_____

_____

Aducând un avertisment final în ceea ce înseamnă viața sub soare, capitolul 10 este o tranziție înspre două capitole în care sunt prezentate

concluziile cărții. Aici autorul împletește proverbe cu îndemnuri și cu reflecții personale. Reformularea acestor afirmații scurte aduce o înțelegere mai clară asupra cuvintelor înțeleptului.

Exercițiu personal: Afirmația din 10:5 ar putea fi reformulată astfel: *Am văzut persoane aflate în poziții de putere făcând greșeli grave.* Încearcă să reformulezi alte afirmații din cap. 10 pentru a obține o parafrazare modernă.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

<u>Întrebarea 2</u>: Rolul proverbelor/învățăturilor din cap. 10 este să ne ajute să devenim mai înțelepți. În conformitate cu tot ce ai învățat până acum din cartea Eclesiastul, ce crezi că-l face pe un om nebun, iar pe altul înțelept?

_____

_____

_____

_____

_____

CUGETĂRI DESPRE VIAȚĂ

Până acum, Eclesiastul doar a descris viața. A sosit momentul ca el să ceară o hotărâre. A sosit momentul verdictului. Secțiunea din 11:1-10 este continuată în 12:1-8. Ambele îndeamnă cititorul să se analizeze pe sine și să ia o decizie înțeleaptă cu privire la cum își trăiește viața.

Secțiunile sunt dominate de gândirea teistă, adică credința într-un Dumnezeu Creator, care este în controlul lumii. Că este vorba de o chemare a unui tânăr sau a unui bătrân, Dumnezeu așteaptă fără întârziere și din toată inima un răspuns de la fiecare. Pentru că de felul în care ți-ai trăit viața și ai răspuns chemării lui Dumnezeu depinde veșnicia ta. Proverbele înșirate la începutul cap. 11 îndeamnă toate la credință, la încredere.

Întrebarea 3: Cum se verifică adevărul din proverbul: „Aruncă-ți pâinea pe ape, și după multă vreme o vei găsi iarăși" (11:1)? Poți da câteva exemple?

_____

_____

_____

Apoi, aplicația principiului credinței este făcută direct pe om. Omul trebuie să se bucure de viață, tânărul să fie cu inima veselă, dar să nu uite că viața e scurtă și că va da socoteală de tot ce a făcut în viață (11:8-9). Desigur, Eclesiastul nu îndeamnă la hedonism, ci la partea de bucurie care i se cuvine omului.

Oricum, indiferent ce faci în viață, spune Eclesiastul, să nu uiți că *pentru toate acestea te va chema Dumnezeu la judecată* (11:9). Doar credința în Dumnezeu te va face să trăiești înțelept, ponderat, evlavios,

chiar în mijlocul bucuriei vieții. Bucuria și judecata nu se exclud, însă a te concentra pe prima uitând de a doua poate fi o greșeală capitală.

Întrebarea 4: Înțelegând că Dumnezeu este un Judecător drept, care este de fapt motivația unui credincios de a trăi înțelept și evlavios?

_____

_____

_____

Care este diferența dintre o trăire motivată de frica față de acest Dumnezeu și o trăire motivată de dragostea față de acest Dumnezeu? Pe tine ce te motivează?

_____

_____

_____

DILEMELE VIEȚII

Bucuria

Pesimismul din primele meditații scade spre final în intensitate. Eclesiastul repetă de șapte ori ideea că există o *parte* din viață pe care Dumnezeu a rânduit-o spre a fi o bucurie, o împlinire. Propovăduitorul încurajează acceptarea unor plăceri, bucurii, veselii ale vieții, măcar că scopul vieții nu este căutarea plăcerii.

Argumentul Eclesiastului vine pe altă linie de gândire. E adevărat, spune el, că omul nu poate controla viața, însă atunci când apare posibilitatea bucuriei în viață, omul trebuie să profite, să o experimenteze (11:8). Motivul principal stă în faptul că bucuria este un dar de la Dumnezeu. Eclesiastul spune că Dumnezeu îngăduie ca omul să-și ia partea lui din ce a adunat în viață, să se bucure în

mijlocul muncii lui, pentru că aceasta îl va ajuta să nu se mai gândească la scurtimea vieții. Este o simplă acceptare a darului lui Dumnezeu.

Întrebarea 5: Care sunt micile bucurii ale vieții pe care le ai acum? Nu uita să-i mulțumești lui Dumnezeu pentru fiecare dintre ele!

_____

_____

_____

_____

_____

Contrastul este clar, între neputința omului de a explica deșertăciunea vieții (din nou amintită în 11:8) și experimentarea binelui, frumosului și bucuriei. Însă această bucurie este posibilă doar atunci când omul acceptă că Dumnezeu a creat lumea într-un fel drept. Același Dumnezeu îi asigură partea de bucurie omului. Nu este vorba aici de experimentarea întregii bucurii, ci doar o parte din ea. Iar cel care are acces la ea nu poate determina care parte din viață să o aleagă; Dumnezeu decide care să fie.

Judecata

Așa după cum omul poate anticipa bucuria în fiecare zi, el poate anticipa și judecata viitoare. Chiar dacă Dumnezeu i-a acordat omului posibilitatea de a se bucura în viață, omul nu are voie să uite de scurtimea vieții și de judecata de la finalul ei, căci *tinerețea și zorile vieții sunt trecătoare* (11:10). Așa cum Dumnezeu *a rânduit o vreme pentru orice lucru și pentru orice faptă* (3:17), așa a rânduit și o zi de socoteală (11:9). Viața poate fi mai bine înțeleasă anticipativ și retrospectiv. Să te uiți în urmă, să vezi ce ai făcut bine sau rău, să

cântărești lucrurile și să te pregătești de verdictul final primit de la Dumnezeu. Un om înțelept ține cont că Dumnezeu este un Dumnezeu drept și va face dreptate.

Crezul creștin spune: *Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, a Cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.*

Întrebarea 6: Privind înainte la ziua în care Dumnezeu va judeca lumea fără nepărtinire, credincioșii lui Dumnezeu ar trebui să fie umpluți de bucurie sau de întristare? De ce?

_____

_____

_____

Comentariu teologic: Judecata de apoi

Nu există dubii despre ce va fi pe termen lung. Biblia, în Evrei 9:27, spune că omului îi este rânduit să moară o singură dată, iar după aceea vine judecata. Unii spun că o astfel de învăţătură este incompatibilă cu ideea de Dumnezeu dragoste. De aceea, au inventat doctrine precum anihilarea răului sau universalitatea iertării pe baza presupunerii că Dumnezeu este prea milos ca să lase oamenii în iad. Poetul Heine scria ironic: „Dumnezeu mă va ierta! Aceasta e treaba Lui!" Alţii ar fi de acord cu judecata particulară şi în această viaţă, dar nicidecum cu judecata de apoi a tuturor oamenilor. Ei acceptă judecata lui Dumnezeu în istorie, în particular, cu pedepse şi răsplătiri, dar ce sens mai are judecata de apoi? Ce credem noi despre Dumnezeu contează decisiv aici. Dumnezeu este dragoste, e adevărat, dar El este și dreptate. Dragostea presupune dreptatea, şi invers. Nu poţi iubi adevărat dacă nu eşti şi curat, sfânt, drept în gândire. Dumnezeu este „dragoste sfântă".

Dumnezeu va face o judecată pentru că este logic să fie o analiză şi o decizie la finalul istoriei. Este chiar în structura fiinţei noastre să vedem că se face dreptate. Conform planului Său, istoria va avea un sfârşit. De aceea, Dumnezeu a hotărât o zi în care va judeca lumea cu dreptate (FA 17:31). Învățătura este în perfectă armonie cu caracterul lui Dumnezeu și cu așteptările noastre.

ALTERNATIVELE VIEȚII

Bucuria și judecata sunt realități ale acestei forme de existență în care trăim. Ambele concepte ne spun cine suntem cu adevărat. Cum să ne bucurăm de viață și în același timp să nu uităm de judecată? Două alternative:

Alternativa 1: Să te bucuri fără nici o limită în viață și fără să crezi că vei da socoteală cuiva de ceea ce faci

Mai ales tinerii trebuie să vegheze asupra inimii lor, pentru că pot fi înșelați (Prov. 4:23). Este adevărat că sunt bucurii pe care le au doar tinerii și cu care nu se vor mai întâlni. Însă ei trebuie să tragă linia atunci când bucuriile tinereții devin păcatele tinereții. Eclesiastul cere acestor tineri să îndepărteze răul din trupul lor. Păcatele făcute conștient pot aduce judecata mai devreme.

Întrebarea 7: Crezi că e adevărată avertizarea care spune că păcatele din tinerețe aduc regrete la bătrânețe? De ce?

_____

_____

_____

_____

Dumnezeu avertizează din timp omul să-și trăiască viața cu grijă!

> **Ilustrație**: Spre sfârşitul secolului XIX, chimistul suedez Alfred Nobel s-a sculat într-o dimineaţă şi, ca de obicei, a luat ziarul local să citească ştirile. Surprins, el a citit un epitaf (anunţ cu prilejul morţii cuiva): „Alfred Nobel, inventatorul dinamitei, care a murit ieri, este cel ce a inventat o cale ca mai mulţi oameni să fie uciși în război decât până acum; el a murit ca un om foarte bogat." De fapt, fratele lui cel mai mare a murit, iar autorul articolului din ziar a confundat persoanele. Această greşeală l-a afectat profund pe Nobel. El a decis că vrea să fie cunoscut pentru altceva decât că a fost inventatorul dinamitei. Aşa că a iniţiat Premiul Nobel, un premiu pentru oamenii de ştiinţă şi scriitorii care promovează pacea. Într-o meditație personală, Nobel a spus: „Fiecare om trebuie să aibă şansa să-şi corecteze epitaful în miezul vieţii şi să scrie unul nou!" Puţine lucruri ne vor schimba mai mult decât atunci când ne vom uita la viaţa noastră ca şi cum s-a sfârşit.

Alternativa 2: Să te bucuri cumpătat de viață, știind că vei da socoteală de ea înaintea Creatorului tău

Dumnezeu ne-a pus într-o lume complexă, unde te poți bucura de viață în fiecare etapă a ei. Același Dumnezeu însă a pus în fiecare om simțul măsurii. Cugetul este un astfel de simț, pentru că te învață să deosebești binele și răul. Cumpătarea, moderația, echilibrul în a te bucura în viață este așteptarea Creatorului. Este un semn de respect pentru tot ce ne-a dat El.

> **Ilustrație**: În cel de-al Doilea război mondial au fost două zile celebre: D-Day şi V-Day. Prima era ziua debarcării armatelor aliate în Normandia, iar a doua a fost ziua victoriei finale, când

armata germană s-a predat. Într-un fel, noi ne trăim viața între ziua debarcării lui Isus în lumea noastră pentru a ne elibera de păcat și moarte, și ziua revenirii Lui în glorie pentru a anunța finalul planului mântuitor și judecata finală. Contează cum trăim între aceste zile.

Întrebarea 8: În învățătura Sfintei Scripturi suntem îndemnați să ne bucurăm. În Romani 5:1-4, se vorbește despre o sursă a bucuriei și de un context al bucuriei. Conform acestui pasaj, care este sursa bucuriei pentru un credincios și care este contextul în care bucuria se poate manifesta? Din acest punct de vedere, ce dă sens vieții unui urmaș al lui Cristos?

_____

_____

_____

Singurul mod în care noi ne putem bucura cu adevărat de viață este înțelegând judecata pe care Dumnezeu a făcut-o păcatului în crucea Domnului Isus Cristos. Eliberați de păcat, eliberați de frica morții, noi primim o perspectivă asupra vieții ce ne umple de pace, bucurie și speranță indiferent de circumstanțele vieții.

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

Rugăciune:

- Mulțumește-I lui Dumnezeu pentru bucuriile vieții îngăduite de El!
- Laudă-l pentru că prin crucea lui Isus Cristos, executarea „sentinței" a fost mutată de pe tine pe El!
- Rugați-vă ca să aveți un duh de veghere până la sfârșit!

Notițe:

LECȚIA 10

Titlul lecției: GĂSIREA SENSULUI VIEȚII: TEAMA DE DUMNEZEU

Textul de bază: **12:1-14**

CUGETĂRI DESPRE FINALUL VIEȚII

Am ajuns la finalul unei cărți complexe despre căutarea sensului vieții. Propovăduitorul era un om învățat, dornic de cunoaștere, care *a căutat să afle cuvinte plăcute și să scrie întocmai cuvintele adevărului* (12:9-10). El a strâns la un loc toate gândurile lui despre viață ca să le transmită generațiilor de oameni care vor veni după el. Își recunoaște limitele din nou, nu doar în înțelepciune, dar și în osteneală trupească (12:12).

Are însă un ultim lucru de spus, o concluzie finală: „Teme-te de Dumnezeu și păzește poruncile Lui. Aceasta este datoria oricărui om" (12:13). Motivul fricii de Dumnezeu este așadar datoria oricărui om creat după chipul și asemănarea Lui, susținută și de perspectiva judecății de apoi (12:14).

Eclesiastul ne cere fiecăruia să ne aducem aminte de existența Creatorului în etapa tinereții, pentru că vine etapa bătrâneții, când sentimentul de deșertăciune va fi tot mai prezent (12:1).

Întrebarea 1: Care sunt căile prin care încercăm să ignorăm și să scăpăm de îmbătrânire? Care sunt câteva motive pentru care tinerețea este așa de prețuită în cultura noastră?

_____

_____

_____

Urmează o listă de argumente pentru a fi alert în tinerețe. A-L include pe Dumnezeu în ecuația vieții este cu atât mai de dorit cu cât vezi cum se stinge viața unui om. Zilele bune ale omului sunt la tinerețe, zilele rele la bătrânețe. Zilele rele sunt anunțate de deteriorarea fizică. Într-o suită de metafore, sunt pomenite mâinile, picioarele, dinții, ochii, buzele, inima – care anunță efemeritatea omului și inevitabilitatea morții (12:2-6).

Întoarcerea la casa veșnică (12:5) ajunge într-o zi la sfârșit. Trupul se întoarce în țărână, pentru că omul este din pământ (6:10), iar duhul se întoarce la Dumnezeu, care l-a dat (12:7).

***Întrebarea 2*:** Ce înseamnă să-ți amintești de Creatorul tău? Ce ar trebui să faci?

_____

_____

_____

_____

Evaluarea din final doar confirmă autoritatea autorului și sumarul învățăturilor sale: de felul în care îți trăiești viața aici, îți este afectată veșnicia.

DILEMELE FINALULUI VIEȚII

Finalul cărții aduce pe tapet din nou dilema deșertăciunii (12:8). La început, laitmotivul deșertăciunii a avut ca scop provocarea unor reacții față de sensul vieții. Eclesiastul s-a pus în postura unuia care se uită la viață fără credință. Pentru un astfel de existențialist, totul pare fără sens.

***Întrebarea 3*:** Ai trecut prin momente în viață în care totul părea lipsit de sens? Ai avut momente în care ai avut îndoieli legate de existența lui Dumnezeu? Cum ai trecut peste astfel de momente?

_____

_____

_____

Însă, treptat, autorul Îl include pe Dumnezeu în discursul său și clădește o viziune despre viață raportată tot mai mult la Creator. Dacă viziunea nu-L include pe Dumnezeu, tot ce este sub soare este lipsit de sens. Dacă însă Dumnezeu este inclus în viziunea asupra vieții, totul în ea primește sens. Nu primește toate răspunsurile, dar primește siguranța providenței divine.

Propovăduitorul se uită la viață din perspectiva de sub soare și din perspectiva de dincolo de soare. Pe de o parte, Dumnezeu este prezentat ca o ființă transcendentă care determină toate lucrurile, fără ca noi să știm cum lucrează El în detalii. Pe de altă parte, omul este dependent de Creator, fără să aibă control asupra destinului său. Soluția pentru om în a găsi un sens în viață este să aibă teamă de Dumnezeu.

Întrebarea 4: Cum poate un credincios să arate teamă față de Dumnezeu? Dă câteva exemple.

_____

_____

_____

Tema fricii de Dumnezeu a mai apărut în carte. Cel mai bine este exprimată în 5:1-7, când Eclesiastul alocă timp pentru a discuta despre atitudinea corectă în închinarea publică. Într-o închinare, scopul ei este Dumnezeu, nu noi, oamenii. Tendința este să ne concentrăm pe noi și nevoile noastre. Dar dacă vrem o închinare bine primită de Dumnezeu, cuvintele și vorbele noastre trebuie să meargă mână în mână. Cuvintele multe și pripite într-o închinare sunt echivalente cu jertfa unui nebun, adică a unuia care nu e atent sau nu știe ce face (5:2-3). Atitudinea corectă în închinare, datorată reverenței față de Dumnezeu, este să asculți mult, nu să vorbești mult. Iar dacă faci o juruință pripită, aceasta poate duce la nimicirea unei lucrări bune (5:6).

Pe scurt, sensul vieții e frica de Domnul, adică a trăi reverențios, temător din respect, pios, umil, știind cine este El și cine ești tu. Frica de deșertăciune se elimină prin frica de Domnul!

ALTERNATIVELE FINALULUI VIEȚII

Cum se poate ieși, așadar din dilemele vieții? Secretul se află într-o filozofie corectă de viață. Ce alternative sunt?

Alternativa 1: Să te îngâmfi și să crezi că Dumnezeu nu există

Prima parte a cărții arată o căutare fără credință. Propovăduitorul își retrăiește prin cuvintele scrise anumite eșecuri ale vieții. A încercat

mai multe variante de a trăi viața, dar toate au eșuat atunci când relația cu un Dumnezeu personal nu era luată în calcul. Eclesiastul s-a folosit, inițial, doar de rațiune, de experiența umană și de observațiile bazate pe simțuri ca instrumente prin care să vezi sau să gândești. Nu a adăugat ochiul credinței. De aceea concluzia lui a fost pesimistă: totul este deșertăciune.

Mândria merge înaintea căderii. Îngâmfarea anticipează căderea. Prea mulți oameni l-au neglijat pe Dumnezeu și au pus eul lor în centrul vieții, de aceea viața lor a fost un dezastru.

Întrebarea 5: Ce exemple din Biblie îți vin în minte de oameni care s-au mândrit și au căzut?

_____

_____

_____

Alternativa 2: Să te smerești și să crezi că Dumnezeu există

A te apropia de viață prin credință înseamnă a trece dincolo de întrebări. Să pornești, în smerenie, cu presupoziția că Dumnezeu ***este*** (Evrei 11:6). Uneori, credința aceasta vine după ce a fost încercată. Credința înseamnă încredere, iar încrederea vine prin cunoaștere.

Dumnezeu dorește fericirea creaturilor Sale. Tot ce avem este un dar de la El (2:25) și trebuie să ne bucurăm de viață. Dar plăcerea, munca, bogăția, puterea, neprihănirea, înțelepciunea nu sunt un scop în sine. Sunt doar instrumente, legături pentru un scop mai înalt: părtășia cu Creatorul. Dacă relația cu Dumnezeu este bună, toate celelalte activități ale vieții primesc semnificație.

Scopul vieții, așadar, este teama de Dumnezeu și păzirea poruncilor Lui. O filozofie corectă nu te are pe tine în centru, ci pe Creator. Relația cu Creatorul reglează toate celelalte trude ale tale. Frica nu este spaimă, ci acceptarea unei autorități peste tine, peste eul tău. E un act de smerenie, de acceptare a atotprezenței Creatorului în viața ta. E un act de cucernicie.

Întrebarea 6: Cum ai descrie starea de cucernicie (ce caracteristici are ea)? Observi prezența acestor caracteristici în viața ta? În ce domenii?

_____

_____

_____

_____

Nu există exemplu mai măreț de cum să-ți trăiești viața și cum să găsești împlinire în ea decât exemplul Fiului lui Dumnezeu, Isus Cristos. El ne-a învățat că împlinirea în viață este să stai sub autoritate, să te subordonezi voit, pios, cucernic. Împlinirea este să fii de bună voie rob, să te faci sclavul celorlalți, să îi slujești. Împlinirea este să te restrângi și să faci selecție la plăceri, pentru a face loc jertfei, altruismului, ajutorării, milosteniei.

Întrebarea 7: Ce principiu fundamental de viață a învățat apostolul Pavel de la Domnul Isus Cristos și l-a expus în 2 Cor. 8:9?

_____

_____

_____

NOTEAZĂ PRINCIPALA LECȚIE **PERSONALĂ** ÎNVĂȚATĂ DE TINE AZI

_____

_____

_____

Rugăciune:

- Roagă-te lui Dumnezeu să îți împrospăteze memoria mereu ca să nu uiți cine este El și cine ești tu!
- Rugați-vă pentru cei ce nu au credință, ca Dumnezeu să se îndure de ei, să se smerească înaintea Lui și să poată crede!

Notițe:

Bibliografie Eclesiastul

Akin, Daniel L. *Exalting Jesus in Ecclesiastes*, în Christ-Centered Exposition Commentary (Nashville: B&H Publishing Group, 2016).

Barrick, William B. *Ecclesiastes. The Philippians of the Old Testament*, în Focus on the Bible Commentary Series (Geanies House: Christian Focus, 2015).

Eaton, Michael A. *Ecclesiastes*, în Tyndale Old Testament Commentary (Downers Grove: InterVarsity Press, 1983).

Fărăgău, Beniamin. *Eclesiastul* (Cluj Napoca: Logos, 2001).

Kidner, Derek. *A Time to Mourn and a Time to Dance* (Downers Grove: InterVarsity Press, 1976).

Longman, Tremper. *The Book of Ecclesiastes*, în The New International Commentary on the Old Testament (Grand Rapids: Eerdmans, 1998).

Murphy, Roland E. *Ecclesiastes*, în Word Biblical Commentary (Dallas: Word Inc., 1992).

Provan, Iain. *Ecclesiastes, Song of Songs,* în The NIV Application Commentary (Grand Rapids: Zondervan 2001).

Syrios, Bill & Teresa. *Ecclesiastes, Chaser After Meaning. 12 Studies for Individuals or Groups* (Downers Grove: InterVarsity Press, 1992, 2002).

Swindoll, Charles R. *Living on the Ragged Edge Workbook: Finding Joy in a World Gone Mad* (Nashville: Thomas Nelson, 2005).

Seow, C. L. *Ecclesiastes: A New Translation with Introduction and Commentary*, în Anchor Bible (New York: Doubleday, 1997).

Wiersbe, Warren W. *The Wiersbe Bible Study Series: Ecclesiastes: Looking for the Answer to the Meaning of Life* (Colorado Springs, David C. Cook, 2012).